

**TÜRK-İŞ
YÖNETİM
KURULU
BAŞBAKAN
ERBAKAN'I
ZİYARET
ETTİ**

**YENİ
ASGARİ
ÜCRET
BELİRLENDİ.**

**TÜRK
CUMHURİYETLER
İLE ORTAK
SEMPOZYUM
YAPILDI.**

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL

Genel Başkan

Şemsi DENİZER

Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU

Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ

Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir / ANKARA
Tel : 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80
Basın Bürosu : 433 38 24

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların
düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı :

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

BASKI TARİHİ : 09.08.1996

AYIN İÇİNDEN

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Başkanı Ufuk Uras ve beraberindeki heyet 24 Temmuz 1996 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ile görüştüler.

Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ile görüştü.

Türkiye son yıllarda Cumhuriyet tarihinin en derin ekonomik ve toplumsal bunalımını yaşamaktadır.

Bütün bu istikrarsızlığa, enflasyona, işsizliğe, açık veya gizli dış tehditlere ve binbir zorluğu rağmen eğer Türkiye Cumhuriyeti güçlü bir biçimde ayakta duruyorsa ve bütünlüğünü koruyorsa, bunu sağlayan birkaç güçten biri de TÜRK-İŞ'tir, işçilerdir.

TÜRK-İŞ ve işçiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının bütünlüğünü, insan haklarına dayalı demokratik ve laik sosyal hukuk devleti anlayışını savunmuştur ve savunmaktadır.

TÜRK-İŞ ve işçiler, ülkemize ve vatanımıza hizmet aşkıyla doludur.

Binlerce işçi, bu ülkenin yollarını yaparken, kar mücadelesi verirken, petrol çıkarırken, petrolü benzine ve plastiğe dönüştürürken, otomobil yaparken, kömür çıkarırken, kumaş dokur, ekmeğe üretirken, özetle, bu ülkeyi her gün yeniden yaşatılır kılarken, iş kazalarında ölmekte, sakat kalmakta, meslek hastalıklarına yakalanmaktadır.

Ancak buna rağmen, Devlet bütçesinin yüzde 40'ı devlete vergi vermeyip borç verenlerin alacaklarının faizine gitmekte ve sayıları 2,5 milyon dolayındaki işçiye ve memura bütçenin yalnızca yüzde 25'i ayrılmaktadır.

Özellikle son yıllarda, devlet bütçesinden rantiyelere, çalışmadan para kazananlara ayrılan pay artarken, işçilere ve memurlara ayrılan pay azalmaktadır.

Buna rağmen, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının ve bütünlüğünün sembolü kutsal Türk Bayrağına en fazla sahip çıkan, bağımsızlığımızı zedeleyen her türlü girişime sonuna kadar karşı koyan, IMF'ye karşı sesini en fazla yükseltenler, işçi sınıfımızdır.

Ülkemizde çalışanlar bugün büyük sıkıntı içindedir. Enflasyon ve işsizlik, hayatı her geçen gün daha da çekilmez hale getirmektedir.

İşçimiz sabırlıdır. Sendikalarımız sabırlıdır. TÜRK-İŞ sabırlıdır. Ancak bu sabrımız, ülkemizin bütünlüğü, halkımızın huzuru içindir. Ve bu sabrın bir sınırı vardır.

Bu şartlarda, kimse Türkiye'nin kanını işçilerin emdiğini söyleyemez.

Türkiye'nin bugünlere gelmesinde tabii ki tüm halkımızın katkıları vardır. Ancak belki de en büyük katkı, nüfusumuzun yaklaşık yarısını oluşturan işçi sınıfımızdır.

TÜRK-İŞ ve işçiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünün, demokrasinin, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin güvencesidir.

İşçilere bilerek veya bilmeyerek saygısızlık edenler, eninde sonunda bundan pişman olmuşlardır.

İşçimiz bilinçlidir. İşçimiz birlik ve bütünlük içindedir. İşçimiz, ülkemizin bütünlüğünü ve halkımızın huzurunu arzulamaktadır. Türkiye'de işçilere ve işçi haklarına kötü gözle bakanlar, yalnızca işçilerin değil, toplumun tüm kesimlerinin haklı tepkisini çekecektir.

İŞÇİMİZİN KIYMETİ BİLİNMEKTEDİR

TÜRK-İŞ BAŞBAKANI ZİYARET ETTİ

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri 10 Temmuz 1996 günü Başbakan Necmettin Erbakan'ı ziyaret ederek bir süre görüştüler.

Başbakan Yardımcısı Tan-su Çiller ve bazı bakanların da katıldığı görüşmede Meral Başbakan'a TÜRK-İŞ'in taleplerini içeren bir mektup sundu.

Meral, hükümetten, 12 Eylül darbesinin ardından gerçekleştirilen kısıtlamaların kaldırılmasını, işçi-işveren-hükümet tarafları arasındaki görüşmelerin yoğunlaştırılmasını, kaldırılması planlanan olağanüstü halin İl İdareleri Yasası'nda yapılacak antidemokratik düzenlemelerle fiilen sürdürülmemesini, ILO sözleşmelerinin gerisinde olmayacak biçimde iş güvenceleri sağlanmasını istedi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Meral, basına kapalı olarak gerçekleştirilen görüşmenin ardından yaptığı açıklamada, Erbakan'ın, memura ve emekliye verilen zamların toplu sözleşme görüşmelerin-

de de dikkate alınabileceğini söylediğini bildirdi. Meral, Başbakan'a 10 maddeden oluşan bir dizi talep ilettiklerini ve bunların görevlendirilecek bir bakan tarafından inceleneceğini söyledi.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU'NUN BAŞBAKAN SAYIN NECMETTİN ERBAKAN'I ZİYARETLERİ SIRASINDA SUNULAN MEKTUP

SAYIN NECMETTİN ERBAKAN
BAŞBAKAN
ANKARA

Sayın Başbakanımız,

Ülkemizin ve ülkemizi ayakta tutan işçilerin, memurların, emeklilerin, işsizlerin, küçük esnaf ve sanatkarın ve köylülerin sorunlarının her geçen gün daha da ağırlaştığı şartlarda, Türkiye Cumhuriyeti'nin 54. Hükümetinin yapacağı icratta öncelikle gözönünde bulundurulmasında yarar gördüğümüz temel görüş ve taleplerimizi arz etmek istiyoruz.

(1) 12 Eylül 1980 sonrasında değiştirilen ve kabul edilen mevzuatla kısıtlanmış birçok temel hak ve sendikalar hak ve özgürlük henüz sağlanmamıştır. Başta 1982 Anayasası'nda yer alan hükümler olmak üzere, tüm anti-demokratik düzenlemeler kaldırılmalı, sendikaların ve sendikacıların siyasi faaliyetlerini kısıtlayan hükümler değiştirilmeli, Anayasa'da yapılan değişiklikler diğer mevzuata yansıtılmalı, çalışma hayatımıza ilişkin yasalar, Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmeli, kamu çalışanlarının grevli toplu pazarlık haklarını kullanmalarının önündeki idari ve hukuksal engeller kaldırılmalıdır.

TÜRK-İŞ'in Anayasa ve yasalara ilişkin ayrıntılı çalışmalarını geçmişte siyasi partilerimize ve Yüce Meclis'in Başkanlığına sunulmuştur. Gerekirse bu konudaki görüşlerimiz yeniden takdim edilecektir.

(2) Anayasamızın emrettiği ve 54. Hükümetin Programında da yer alan, insan haklarına saygılı, demokratik ve laik sosyal hukuk devleti anlayışının gereği olarak, eğitim ve sağlık alanlarına ayrılan kamu kaynakları artırılmalıdır. SSK'nın yaşatılması, güçlendirilmesi ve gereken kalitede hizmet verebilmesi için gerekli tedbirler alınmalı, SSK'nın sorunlarının çözümü için işçi-işveren-hükümet tarafları arasında etkili görüşmeler yapılmalı, kararlar birlikte alınmalı ve uygulanmalıdır.

(3) Terörle etkili bir biçimde mücadele edilmelidir. Hükümet Programında yer alan, olağanüstü hal uygulamasının "gerekli tedbirler alınarak kaldırılacağı" ifadesi tarafımızdan memnuniyetle karşılanmıştır. Ancak, olağanüstü hal kaldırılırken, İl İdaresi Yasası'nda yapılacak anti-demokratik düzenlemelerle, olağanüstü hali fiilen tüm ülkeye yayacak girişimler, geçmişte olduğu gibi bugün de büyük rahatsızlık duymamıza yol açacaktır.

(4) Yatırımların kısılması, göç, tarım ve hayvancılığın çökmesi ve özelleştirme nedeniyle, işsizlik her geçen gün daha da artmaktadır. Bu sorunların çözümü ve özellikle de özelleştirmenin yaratacağı işsizliğin azaltılması için, TÜRK-İŞ'le de görüşülerek, gerekli tedbirler alınmalıdır.

(5) Son zamanlarda peşpeşe yapılan zamlarla 12 aylık enflasyon yüzde 82,9 düzeyine çıkmış, tüm çalışanların ve emeklilerin satınalma güçleri büyük ölçüde düşmüştür. İmzalanmış toplu iş sözleşmelerinde 1996 yılı için öngörülen ücret zamları, giderek daha da hızlanan enflasyon karşısında iyice yetersiz kalmaktadır. Hükümetimiz, TÜRK-İŞ'le görüşerek, işçilerin satınalma güçlerinin korunması için telafi edici önlemleri almalıdır. Brüt asgari ücret, genel seçimler öncesinde verilen vadeler doğrultusunda artırılmalı ve asgari geçim indirimini asgari ücret düzeyine yükseltme konusun-

da Bakanlar Kurulu'na verilmiş olan yetki kullanılmalıdır.

(6) Yerli ve yabancı kaçak işçilik ve taşeronlaşma, SSK'nın sosyal sigorta primi, Devletimizin de büyük vergi kaybına neden olmaktadır. İsraf önlenmeli, kayıt-dışı ekonomi kontrol altına alınmalı, kara para işlemlerinin, yolsuzlukların ve hırsızlıkların üzerine kararlı bir biçimde gidilmelidir.

(7) Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı ILO Sözleşmesinin gerisinde olmayacak biçimde iş güvencesi sağlanmalı ve işsizlik sigortası kurulmalıdır. Onaylanmış 94 sayılı ILO Sözleşmesi ve ilgili Bakanlar Kurulu kararı uyarınca, kamudan ihale ile iş alanların işyerlerinde, o işkolunda geçerli olan ücret ve diğer hakların tanınması sağlanmalıdır.

(8) Başta Belediye-İş üyesi belediye işçilerinin alacakları olmak üzere, tüm işçi alacakları ödenmelidir. Zorunlu tasarruf birikimlerinin ve nemalarının, enflasyondan zarar görmeyecek kısa bir süre içinde ödenmesi sağlanmalıdır.

(9) Sendikalar hak ve özgürlüklerini kullanan işçilerin ve sendikaların karşı karşıya bırakıldıkları baskılar sona erdirilmeli, kamu kesiminde özellikle tarım ve orman işçilerinin sendikası ve kaçak çalıştırılmalarına yönelik girişimler durdurulmalı, mevsimlik işçilerin toplu iş sözleşmelerinde belirtilen sürede çalıştırılmaları sağlanmalıdır.

(10) Devam etmekte olan grevler ve uygulama kararı alınmış grevler başta olmak üzere, tüm toplu iş uyuşmazlıklarının sendikaların haklı talepleri çerçevesinde çözümü doğrultusunda gerekli girişimlerde bulunulmalıdır.

Yukandaki acil sorunlarımız konusunda göstereceğiniz duyarlılık ve atacağınız somut adımlar, ülkemizin içinde bulunduğu bunalımlı dönemde, daha huzurlu ve mutlu bir Türkiye'nin oluşturulmasına büyük katkıda bulunacaktır.

Arzeder, çalışmalarınızda başarılar dileriz. Saygılarımla,

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

MERAL, ÇİLLER İLE GÖRÜŞTÜ

- **Başbakan Yardımcılığı ve DYP Genel Başkanlığına tekrar seçilmesi nedeniyle Çiller'i ziyaret eden Meral ve Kılıç, Çiller'in işçileri ve TÜRK-İŞ'i suçlamasına büyük tepki gösterdiler.**

- **Tansu Çiller işçilerin, SSK'nın ve TUSİAD'ın Ülkenin kanını emdiğini söyleyince nezaket ziyareti tartışmaya dönüştü.**

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç 30 Temmuz 1996 günü Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Tansu Çiller'e TBMM'de bir kutlama ziyaretinde bulundular.

Ziyaret sırasında Çiller'in "Türkiye'yi işçiler bitirdi. Onlar hiçbir şey yapmıyor. Bir de gelip zım istiyorlar. İşçileri defterden sildim" şeklindeki sözleri Meral'in sert tepkisine neden oldu.

Meral'in "Siz TÜRK-İŞ Genel Başkanı ile konuşuyorsunuz. Sözlerinize dikkat edin. Herkes işini yapıyor. Ülkenin kanını emenler kısa yoldan zengin ettiklerinizdir" demesi üzerine daha da gerginleşen

tartışma Meral ve Kılıç'ın görüşmeyi terk etmeleri ile son buldu.

Hürriyet ve Milliyet gaze-

teleri bu tartışmaya geniş yer verirken, bir çok işçi ve memur sendikası yöneticileri ve siyasetçiler Çiller'e tepki gösterdiler.

TEPKİLER

Rıdvan BUDAK (DİSK Genel Başkanı)

Çiller'e emek düşmanı demek yetmez. Emek düşmanı, üretim düşmanı. Bu siyasal bitişin telaşından başka birşey değil. Asıl biz Çiller'i defterden sildik. Nezaket kurallarını bile zorlayan bir davranış. Defterden silinmesi gereken üreten işçiler değil, Çiller gibi beceriksiz siyasetçilerdir.

TUSİAD Yürütme Kurulu

Tansu Çiller üreten kesimlere düşmandır.

Üretimin ekonomideki yerini hiçbir zaman kavrayamamıştır. Bu kavrayış eksikliğini, işçisiyle, işvereniyle ülkemizin üreten kesimlerine büyük zarar veren 1994 krizine yol açan politikalarıyla fazlasıyla kanıtlamıştır. Çiller, dengesiz saldırganlığıyla bir kez daha ekonomi politikalarına güven duyulmasına başlı başına bir engel haline gelmektedir. Devlet sorumluluğundan yoksun bir şekilde işçiyi, işadamını, basını, yurttaşlarını tehdit eden Çiller'in bu davranışını esefle karşılıyoruz.

Kubilay ATASAYAR (TİSK Genel Sekreteri)

Kesimleri tamamiyle karşısına alan bir siyasi iktidarın bir yerlere ulaşamayacağı kesindir.

Cevdet SELVİ (DSP Genel Başkan Yardımcısı)

Çiller'in işçilere bu tür sözler sarfetmesi gerçek yüzünü bir kez daha ortaya çıkması bakımından yararlı olmuştur.

Bekir YURDAGÜL (DSP Kocaeli Milletvekili)

Çiller'in bu düşünceleri yeni değildir. Başbakan olduğundan bu yana işçileri ve onların örgütü sendikaları hasım gibi görmektedir.

Hasan GÜLAY (DSP Manisa Milletvekili)

Hiçbir siyasetçi kurumları ve kuruluşları defterden silme hakkına sahip değildir. O kurumlar ve kuruluşlar bütün siyasetçileri denetlemekle görevlidir.

Adnan KESKİN (CHP Genel Sekreteri)

Türkiye'yi bu hale getiren emekçiler değil sayın Çiller'in kendisidir.

Ali ER (ANAP Genel Başkan Yardımcısı)

Alınleriyle çalışarak ekmeğini kazanan işçilerle uğraşmaya kimsenin gücü yetmez.

Genel Maden-İş Yönetim Kurulu

Halkımızı hafife alanlar siyaset sahnesinden silinmeye mahkumdur. Defter halkın önündedir. Kalem, halkın ve demokrasi güçlerinin elindedir. Yazan da silen de halktır.

İzzet ÇETİN (Harb-İş Genel Başkanı)

Tüm Türkiye biliyor ki, ülkenin kanını içenler bankaların kapanmasına yol açarak devleti zarara sokanlardır, ülkeyi bunalım ortamına sürükleyerek rantiyeye haksız kazanç sağlayanlardır. Rüşvet ve yolsuzlukları kapatmak için koalisyon kuranlardır.

Bayram YILDIRIM (Petrol-İş Genel Başkanı)

Kendisi açıkça işçi düşmanı olduğunu ortaya koymaktadır. Memurları, işçileri ve tüm kamuoyunu karşısında görecektir. Bundan sonra tavrımız mücadele olacaktır.

Sabri ÖZDEŞ (Tarım-İş Genel Başkanı)

Türk işçisi emeğinin ve alınlarının karşılığını vermeyen, ancak bir avuç vurguncu ve rantiyenin çıkarlarını savunan politikacılara gereken dersi, demokrasinin terazisinde, yani sandıkta verecektir.

T. Yol-İş Sendikası Yönetim Kurulu

Köye yol, su, elektrik hizmetleri götürürken, kar, kış, yağmur, çamur, soğuk, sıcak demeden, gecesini gündüzüne katan, çoğu zaman canını bile ortaya koyan Köy Hizmetleri işçisine karşı sergilenen bu tavrı şiddetle kınıyoruz.

H. Hüseyin KAYABAŞI**(T. Maden-İş Genel Başkanı)**

Çiller işçileri ve sendikaları dışlayarak ülke yönetilemeyeceğini artık anlamalıdır. Çiller işçilere ve örgütlerine saldırarak hedef sapırmaya çalışmaktadır.

Sabri TOPÇU (Tümtis Genel Başkanı)

Türkiye'nin kanını emen asalaklar, yaşamlarını çalışarak sağlayan işçiler değil, onları sömürenler ve rantiyelerdir.

Zeki POLAT (Teksif Genel Başkanı)

Çiller ülkemiz ve DYP için büyük talihsizliktir. Gücünü halktan alan çalışan kesim, tarihinde hiçbir zaman bu kadar ağır bir itham altında kalmamıştır.

Orhan BALTA (Tek Gıda-İş Genel Başkanı)

Tarih, emekçileri silme iddia ve cüretinde bulunanların yokoluş örnekleri ile doludur. Bizler bu ülkenin emekçileri olarak Çiller'den önce de vardık, sonra da var olacağız.

Kristal-İş Sendikası Yönetim Kurulu

Ülkenin her güzelliğine alınlarını akıtarak damgasını vuran işçiler kazanılmış haklarından asla taviz vermeyeceklerdir.

Refik SÖNMEZSOY (Ortadoğu)

Tefecilik ya da bayilik yapanların, kayıtdışı ekonominin abad ettiği kesimlerin mali desteğini alan bir siyasi partinin seçimlerde iktidar şansını yakalaması zordur.

Fikret BİLA (Milliyet)

Basını "beni desteleyenler-desteklemeyenler" diyerek ayırıp ona göre yasa çıkarmak. İşçiyi "bana oy verenler-vermeyenler" diye ayırıp ona göre ücret zammı vermek. Ve böylece intikam almak. İnsan "babasının çiftliği"ni yönetirken bile böyle keyfi davranamaz.

Güngör MENGİ (Sabah)

Bu feveranın yansıttığı ruh hali endişe vericidir. Bu psikolojideki bir yönetici, kritik kararlarında ülkeyi felakete sürükleyebilir.

TÜRK-İŞ YÖNETİMİ BAKAN ÇELİK'İ KUTLADI

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu REFAHYOL Hükümeti'nin kurulmasıyla birlikte Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na getirilen Refah Partisi Kocaeli Milletvekili Necati Çelik'i 17 Temmuz 1996 tarihinde makamında ziyaret ederek kutladı ve başarılar diledi.

Ziyarette bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, "Çelik'in işçilerin sorunlarını yakından bilen sendikacı kökenli bir bakan olduğunu, bu nedenle kendisinin gerçekleştireceği hizmetleri umutla beklediklerini" belirtti.

Necati Çelik de konuşmasında Hükümetin hazırlayacağı hiçbir yasa tasarsının

TÜRK-İŞ'in görüşlerini dikkate almadan yasalaştırmayacaklarını söyledi.

Meral AŞTİ Grevini Ziyaret Etti

TÜRK-İŞ'e bağlı Tüm蒂斯 Sendikasının Ankara Şehirlerarası Terminal İşletmesi (AŞTİ)'de sürdürdüğü grev ikinci ayında.

Büyükşehir Belediyesi yetkililerinin uzlaşmaz tutumu nedeniyle devam eden grevi, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Genel Sekreter Şemsi Denizler 12 Temmuz 1996 günü ziyaret ettiler.

Ziyarette işçilere hitaben bir konuşma yapan Meral, "Sizleri bugüne kadar verdiğiniz mücadeleden dolayı kutluyorum. Bu grevin başarıya ulaşması için TÜRK-İŞ yanınızdadır. Enflasyo-

nun % 100'e ulaştığı bir ortamda sizlere teklif edilen zammı kabul etmek mümkün değildir. Başbakan Erbakan'la bu konuyu konuştum. Elimizden ne geliyorsa yapar-

cağız." dedi.

Meral ve Denizler daha sonra grevci işçilere Sendikalarından toplanan 1 milyar tutarındaki yardımı dağıttılar.

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ VE DİSK'TEN ORTAK BASIN AÇIKLAMASI

"Ülkemizin huzura ve toplumsal barışa ihtiyacı var"

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Konfederasyonları, cezaevlerinde uzun süren ve 12 hükümlü ve tutuklunun ölümüyle sonuçlanan ölüm oruçları ile ilgili olarak 26 Temmuz 1996 günü ortak bir basın açıklaması yaptılar.

Basının, demokratik kitle örgütlerinin, tutuklu ailelerinin ve sendika temsilcilerinin de katıldığı basın açıklamasında, ortak metni TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral okudu. Ortak basın açıklamasında şu görüşlere yer verildi:

'Cezaevlerinde 60 günü aşkın bir süredir devam eden açlık grevleri ve ölüm orucu, toplu ölümler noktasına gelmiştir. Hiçbir siyasi görüş veya inanç, insanların bu şekilde göz göre göre ölmeleri karşısında sessiz ve duyarsız kalamaz. Konfederasyonlarımız, Hükümetin ve açlık grevcilerinin sağduyulu davranmasını, derhal kurulacak üst düzey diyalog aracılığıyla bir çözüm aramasını, bu üzücü gidişe derhal engel olunmasını istemektedir. Kamuoyunun talebi de bu doğrultudadır.

Sosyal hukuk devleti anlayışı, tutuklu ve hükümlülerin devletimizin güvencesi altında olmaları anlamına gelmektedir. Cezaevleri, suç işleyenlerden intikam alınan yerler değil, hükümlülerin topluma kazandırıldığı, sevgi ve şefkat yuvaları olmalıdır. Tutuklu ve hükümlüler, cezaevlerinden, topluma ve devletimize karşı kin ve nefret duygularıyla değil, insanlığa, ülkesine, devletine ve halkına güven duygularıyla çıkabilmelidir. Ceza ve tutukevlerinde sosyal hukuk devleti anlayışı çerçevesindeki kanun ve kurallara uygulanmalı, sosyal hukuk devleti kendisini cezaevlerinde her yanıyla hakim kılmalıdır. Adalet Bakanımız Sayın Şevket Kazan'la 16 Temmuz 1996 günü yaptığımız görüşmede sorunun çözümüne yönelik gösterdiği olumlu yaklaşım uygulamaya geçirilmeli, Sayın Kazan vaatlerini biran önce yerine getirmelidir.

Günümüzde ülkemizdeki ceza infaz kurumları ve sistemi, çeşitli açılardan büyük eksiklikler ve yetersizlikler içindedir. Ceza infaz kurumlarımız ve sistemimiz, uluslararası standartlar gözönüne alınarak, ciddi bir yapı değişikliğinden geçi-

riilmeli, tam üyelik için başvurduğumuz Avrupa Birliği'ndeki uygulamalar örnek alınmalıdır. Hükümlüler için uygun yaşama şartları yaratılmalı, eğitim, öğretim, meslek edinme ve gönüllü çalışma imkanları yaratılmalıdır.

Hükümetimiz bu konuya acilen müdahale ederek, ölüm oruçlarının sona erdirilmesi için gerekli diyalog girişiminde bulunmalıdır. Bu konuda sosyal hukuk devleti ve insancıl yaklaşım çerçevesinde yapılması gereken düzenlemeler, "taviz" olarak değerlendirilmemelidir. Savunma hakkının kullanılmasını engelleyici veya kısıtlayıcı düzenlemeler kaldırılmalıdır.

Hangi eylem veya siyasi görüşten tutuklu veya hükümlü olursa olsun, ölüm orucuna başvuranlar bu ülkenin insanlarıdır. İnsan hayatı herşeyin üstündedir. Bilerek ölüme gitmek çözüm değildir. Daha fazla can kaybına neden olunmaması için, ölüm oruçlarına derhal son verilmeli, sorunların sosyal hukuk devleti anlayışı içinde çözülmesine çalışılmalıdır. Tutuklular bağımsız yargı önüne çıkmalı, savunma hakkını kullanmalıdır.

Ölüm oruçlarından en fazla acıyı çeken anneler, babalar, eşler ve çocuklardır. Kendileri hiçbir suç işlemedikleri halde en büyük acılara maruz bırakılan bu insanların

acılarına en kısa sürede çözüm bulunmalıdır.

Güvenlik güçlerimiz, tutuklu ve hükümlü yakınlarının bu büyük acısını gözönünde bulundurarak, yakınlarının ölüm orucuna yatması karşısında tepki gösteren bu insanların davranışlarını anlayışla karşılamalı, yeni acılara yol açmamalıdır.

Cezaevlerinde sosyal hukuk devleti anlayışı içinde yaşayabilme amacıyla yapılan girişimleri başka amaçlarla kullanmak isteyen örgütlerin faaliyetleri, sorunun daha da derinleşmesine ve kamuoyu desteğinin azalmasına neden olmaktadır. Bu noktada ölüm oruçlarını gerekçe yaparak gerçekleştirilen şiddet eylemlerini, gerginliği daha da tırmadınca görüyor ve şiddetle kınıyoruz.

Ülkemizin, bugün herşeyden önce huzura ve toplumsal barışa ihtiyacı vardır. Ülkemizde tüm kesimlerce arzulanan bu huzurun yaratılmasında Hükümete, medyaya, meslek örgütlerine, demokratik kitle örgütlerine ve diğer kurum ve kuruluşlara da sorumluluk düşmektedir. Konfederasyonlarımız, olayları tırmadınca ve körükleyici tutum ve davranışlardan kaçınılmasını, sorunlara insan sevgisi ve sosyal hukuk devleti anlayışı içinde çözüm aranmasını istemektedir.

Asgari Ücret 1 Ağustos'tan itibaren yürürlükte...

- **TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç:** Bu hayat şartları karşısında belirlenen asgari ücret yetersiz.
- **Yeni asgari ücret brüt olarak 16 yaşından büyük işçiler için aylık 17 milyon 10 bin, 16 yaşından küçükler için ise aylık 14 milyon 400 bin lira olarak belirlendi. Artış oranı % 101.1 oldu.**

- **Sanayi kesimi için belirlenen asgari ücret, tarım ve orman işçileri için de aynı miktarda uygulanacak.**
- **Yeni asgari ücret, işçi kesiminin talebi doğrultusunda 1 Ağustos 1996 gününden itibaren yürürlüğe girecek.**
- **Çeşitli kesintilerden sonra ele geçen net aylık ücret 11 milyon lira civarında.**

Asgari ücret, geçmiş dönem uygulamalarında olduğu gibi ulusal düzeyde tek asgari ücret olarak geçerli olacak. İşveren kesiminin bölgesel düzeyde asgari ücret tespit edilmesi talebi Komisyon'da kabul görmedi.

ASGARI ÜCRETTEN ELE GEÇEN 11 MİLYON LİRA...

Asgari ücret bir önceki yıla oranla % 101.1 oranında artış gösterdi. Ancak 17 milyon 10 bin lira olarak saptanan aylık tutardan, çeşitli kesintiler yapıldıktan sonra 11 milyon 84 bin lira ele geçecek.

TÜRK-İŞ'in; asgari ücret belirlenmesi yapılırken, işçinin ailesinin de dikkate alınması ve belirlenen tutarın net olarak ödenmesi konusundaki talebi dikkate alınmaması, asgari ücretin düşük belirlenmesinde

Asgari Ücret Tespit Komisyonu yeni asgari ücreti 16 yaşından büyük işçiler için aylık brüt 17 milyon 10 bin lira olarak belirledi. Hükümet-İşçi-İşveren kesiminden eşit sayıda üyenin katılımıyla çalışmalarını 22 Nisan 1996 günü başlatan Komisyon, yaklaşık 3 ay sonra karar aşamasına geldi. Özellikle işveren kesiminin, asgari ücretin yürürlük süresini -geçmiş iki yılda olduğu gibi- 1 Eylül'e kaydırma yönündeki çabaları geçerlilik kazanmadı ve yeni asgari ücretin yürürlük süresi -işçi kesiminin talebi doğrultusunda- işçi ve hükümet kesiminin oy çokluğuyla 1 Ağustos olarak belirlendi.

Sanayi kesimi için belirlenen asgari ücret, Komisyonun aldığı karar çerçevesinde tarım ve orman işçileri için de aynı miktarda uygulanacak.

	1.9.1995	1.8.1996
Brüt Aylık Asgari Ücret	8.460.000.-	17.010.000.-
SSK Primi	1.140.476.-	2.381.400.-
Gelir Vergisi	1.562.581.-	3.122.100.-
Damga Vergisi	40.608.-	81.648.-
Zorunlu Tasarruf	169.200.-	340.200.-
Kesintiler Toplamı	2.912.865.-	5.925.348.-
Kesinti Oranı	% 34.4	% 34.8
Net Aylık Asgari Ücret	5.547.135.-	11.084.652.-

önemli etken oldu. TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, asgari ücretin brüt olarak belirlendiğini, ancak vergi dışı bırakılması gerektiğini belirterek; "Yeni tespite göre işçinin eline geçecek 11 milyon liranın, hayat şartları karşısında yeterli olamayacağını" kaydetti.

Komisyon çalışmalarına işçi kesimini temsilen katılan TÜRK-İŞ'in, DİE Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi'ne göre belirlenen besin içi'besin dışı harcamaları oranlarının, uluslararası alandaki gelişmeler ve ilkeler doğrultusunda belirlenmesi yönündeki talebi işverenin muhalefetine karşın oy çokluğuyla kabul edildi. Bunun sonucu içki ve tütün harcamaları ile, restoranda yenilen yemek gıda harcaması kapsamı dışında tutularak, asgari ücretin nispeten daha yüksek saptanması sağlandı.

İŞÇİ KESİMİNİN OY GEREKÇESİ

Asgari ücretin yeniden belirlenmesi çalışmalarını sonrasında alınan karar ile ilgili olarak işçi kesiminin oy gerekçesini şöyle açıkladı:

"Çalışanların ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesine yönelik önemli uygulamalardan biri olan asgari ücretin belirlenmesi çalışmalarında, etkin bir sosyal politika aracı olarak çalışanların düşük ücretlere karşı korunması ve çağdaş bir toplum içinde yaşayan işçinin, ailesi ile birlikte olağan ihtiyaçlarını karşılayan düzeyde asgari ücretin belirlenmesini sağlamak bakımından savunduğumuz;

* Asgari ücret belirlenirken işçinin ailesiyle birlikte dikkate alınması;

* Belirlenen tutarın işçinin eline net geçecek biçimde düzenlenmesi;

* İşçinin satın alma gücünü ileriye dönük olarak korunabilmesi için gerekli bir iyileştirmenin ayrıca ilave edilmesi,

* Belirlenen asgari ücretin adil gelir dağılımını sağlamaya yönelik olması ve refahtan payı içermesi,

ilkeleri dikkate alınmamıştır. Gerçekçi, bilimsel ve objektif bir asgari ücretin ancak söz konusu ilkeler çerçevesinde belirlenebileceğini ve bu ilkeler çerçevesinde saptanan asgari ücretin "insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi" sağlamaya yeteceği inancımızı koruyarak, asgari ücretin 1 Ağustos 1996 gününden itibaren yürürlüğe girmesini sağlayabilmek amacıyla olumlu oy kullanmak zorunluluğunda kalmıştır."

KOMİSYONDAKİ İŞÇİ TEMSİLCİLERİ

1475 sayılı İş Yasası'nın 33. maddesi gereğince, sanayi ve hizmet kesimi işçilerinin asgari ücretini yeniden belirleme çalışmalarını yürütecek Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nda işçi kesimini temsilen Konfederasyonumuz Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç başkanlığında Şeker-İş Genel Başkanı Ömer Çelik, Teksif Genel Başkanı Zeki Polat, Yol-İş Genel Başkan Vekili Fikret Barın ve Haber-İş Genel Başkanı Cengiz Tekke'den oluşan heyet tarafından temsil edildi.

1475 sayılı İş Yasası'nın geçici 4. maddesi gereğince, tarım ve orman işçilerinin asgari ücretini belirleme çalışmalarını yürütecek Komisyon'da ise, işçi kesimini temsilen Konfederasyonumuz Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Tarım-İş Genel Sekreteri Baki Başdemir, Orman-İş Genel Başkanı Selahat-

tin Güngör, Basın-İş Genel Başkanı Ali Ekber Güvenç, Tezkoop-İş Genel Başkanı Mustafa Boncuklu ve Türk Koop-İş Genel Başkanı Ahmet Balamand'dan oluşan heyet tarafından temsil edildi.

Komisyon çalışmalarında ayrıca Orman-İş Genel Mali Sekreteri Mehmet Temel ile, Konfederasyonumuz Araştırma Müdür Yardımcıları Enis Bağdadıoğlu ve Namık Tan, Araştırma Uzmanı Bülent Küpeli işçi kesimini yedek üyeleri olarak görev yapmışlardır.

ORTAK TEMENNİLER

Asgari ücret çalışmalarını ile ilgili olarak işçi-işveren ve hükümet kesimi "ortak temenniler"i şu şekilde dile getirdi:

1- 11/07/1992 tarihinde yürürlüğe giren ve Bakanlar Kurulu'na yetki veren 3824 sayılı Kanun gereğince, özel indirim tutarlarının asgari ücret düzeyine kadar artırılması,

2- Üretime herhangi bir katkısı olmayan tasarrufu teşvik kesintisi ile konut edindirme yardımı uygulamasının kaldırılması,

3- 1996 yılı Programı'nda öngörüldüğü şekilde, asgari ücret tespit yöntemi ve esasları üzerinde çalışma yapmak üzere üçlü yapıda bir komisyonun kurulması ve ilgili yönetmeliğin bu çalışmaların sonuçlarına göre değiştirilmesi.

PETROL-İŞ "TÜKETMEME KAMPANYASI" BAŞLADI

- **TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yapılan basın toplantısı ile Shell, Mobil ve BP ürünlerini tüketmeme kampanyası Petrol-İş tarafından başlatıldı.**
- **Kampanyaya Hak-İş, Disk ve kitle örgütleri destek verdi.**
- **Basın toplantısında bir konuşma yapan Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Bayram Yıldırım, "Örgütlü insan çağdaş insandır ve bu yönde tüm gücümüzü ortaya koyacağız." dedi.**

Petrol-İş Sendikası tarafından, işçilerin sendikalaşma hakkına getirilen kısıtlamalar nedeniyle Shell, Mobil ve BP ürünlerine karşı başlattıkları tüketmeme kampanyası 18 Temmuz 1996 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yapılan bir basın toplantısı ile başlatıldı.

Basın toplantısında bir konuşma yapan Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Bayram Yıldırım özetle şu görüşlere yer verdi:

"Dünyanın dev uluslararası petrol tekellerinden olan Shell, Mobil ve BP işçileri, 1950'de, o günün sayısız yasak ve baskılarına da göğüs gererek sendikamız kurucuları arasında yer almışlardı. Bugün ise henüz demokratik olmadığı için ciddi biçimde eleştirdiğimiz ve ancak yine de o günün yasal olanaklarından daha geniş haklara sahip olunmasına rağmen bu petrol tekellerinin işyerlerin-

de yetkisiz duruma düştük. 1 Nisan 1996'dan itibaren aktedilmesi gereken yeni toplu iş sözleşme dönemi, bu şirketlerde yetki alınmadığından gerçekleştirilememiştir.

Shell, Mobil ve BP işverenlerinin sendikasızlaştırma yönünde yaptıkları uygulamalar kısaca şöyledir:

Bilindiği gibi petrol sektöründe grev yasağı bulunmaktadır ve bu şirketler de bu yasağın avantajlarını kendi çıkarları için geniş olarak kullanmaktadırlar. Örneğin uyuşmazlığın taraflar arasında arabulucuyla da çözülememesi halinde toplu iş sözleşmesi YHK tarafından bağlanmakta ve "kapsam dışı per-

sonel" adını verdiğimiz sendikacı olmaları engellenenlerin oran ve sayısı bu yol da kullanılarak sürekli artırılmaktadır. Yine kapsam dışı personel olma işveren tarafından ayrıca özendirilmektedir.

Shell, Mobil ve BP işverenleri üyelerimize Sendikamızdan istifa etmeleri ve diğer sendikası işçilere de sendikacı olmaları halinde işten atılacakları biçiminde baskılar yapmışlardır.

İstifa ettiklerinde de ücretlerine zam yapılacağı ve terfi ettirilecekleri yönünde sendika üyeliğinden caydırma amaçlı vaatlerde bulunmuşlardır.

İşyerlerinde sayılarını dahi tam belirleyemediğimiz, taşeron eliyle sendikalaşmayan işçiler çalıştırılmaktadır.

Türkiye'de ilk kez denen bu denli geniş tüketimden gelen gücün kullanılması ile haksızlıklara karşı çıkma yollarından biri daha gerçekleştirilecektir. Sendikalar olarak başta işten atılmalar ve bu petrol tekellerinde olduğu gibi sendikası çalıştırmaya ilişkin oldukça ciddi sorunlar yaşamaktayız. Açık ve kesin bir dille ifade ediyoruz ki Petrol-İş olarak "örgütlenme yılı" nedeniyle ilan ettiğimiz Shell, Mobil ve BP için ürünlerini tüketmeme özgürlüğümüzü kullanma kampanyamızı diğer benzeri sorunlarla karşılaşan işyerleri için de gerçekleştireceğiz.

Sendika hakkı tanınmaya değin Shell, Mobil ve BP ürünlerini kullanmama kampanyamız sürdürülecektir. "Örgütlü insan çağdaş insandır" ve bu yönde

tüm gücümüz ortaya konacaktır."

Basın toplantısında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ise "Ülkemize gelen yabancı sermayenin, insan haklarına saygı duymasını, çalıştırdığı insanların hakkını vermesini, ülkemizi sömüren değil, kalkınmasına katkıda bulunmasını istiyoruz.

Türkiye'yi Afrika sanıyorlar. Çalışanların köle gibi toplu sözleşmesiz, grevsiz çalıştırılmasına mücadele etmeyeceğiz. Üretimden gelen güç ne kadar etkiliyse bugün tüketimden gelen güç kullanımı da o kadar etkilidir. Bu görevi bütün halkımız yerine getirmeli" dedi.

Kampanyaya destek vermek amacıyla basın toplantısına katılan Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri Yusuf Engin de "Bu çok haklı kampanyayı, gerçekten, canı gönülden heyecanla destekliyoruz. Türkiye'deki işçilerin, emekçilerin alınteri döken bütün kesimlerin, örgütsüz toplumumuzun, örgütsüz halkımızın, örgütle-

nebilmesinin, özgür iradesini serbestçe kullanarak, örgütlü olmaya başlamasının bir başlangıcı olmasını diliyorum" dedi.

Kampanyayı destekleyen DİSK Genel Başkan Yardımcısı Atilla Öngel ise "DİSK olarak, tüketimden ve üretimden gelen gücümüzü, sendikal ve çalışma yaşamı ile ilgili, demokratik hak ve çıkarlarımızla için sonuna kadar kullanacağız. Alınan bu karar sonuna kadar destekliyoruz." dedi.

TÜRK-İŞ HİSTADRUT-BAĞIMSIZ TÜRK CUMHURİYETLERİ SENDİKA KONFEDERASYONLARI SEMPOZYUMU YAPILDI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı BAYRAM MERAL:

"Hükümetin, ülke sorunlarının çözümünde atacağı her adımda sorun yaratmayacağız"

- Çalışma Bakanı Necati Çelik: "İşçi ve işveren kuruluşlarına hiçbir konuda emrivaki, dayatma içinde olmayacağız"
- TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç: "Türki Cumhuriyetlerinde gelişmekte olan bağımsız sendikacılık hareketi ve dünya sendikal hareketiyle işbirliği ve dayanışmayı geliştireceğiz"
- TÜRK-METAL Sendikası Genel Başkanı ve Avrasya Metal İşçileri Sendikaları Federasyonu Başkanı Mustafa Özbek: "Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, bu bölgede yeniden yapılanma ihtiyacı var, girişimlerimiz bu boşluğu doldurmaya yöneliktir"

TÜRK-İŞ/HİSTADRUT (İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu)-Bağımsız Türk Cumhuriyetleri Sendika Konfederasyonları Sempozyumu 2-3 Temmuz 1996 tarihlerinde Ankara'da TÜRK-İŞ Genel Merkezinde yapıldı. Sempozyumun açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, bir meslektaşlarının bakanlığa getirilmesinin memnuniyet verici olduğunu söyledi. Meral, "Hükümetin, ülke sorunlarının çözümünde atacağı her adımda sorun yaratmayacağız. Ancak bizim de isteğimiz var. Haksızlık ve

Meral, Türk Cumhuriyetleri ve İsrail'in katkısıyla düzenlenen sempozyumun amacının, uluslararası düzeyde tüm çalışanların dostluğu, kardeşliği ve dayanışmasını sağlamak olduğunu belirtti.

Sempozyuma TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri, bağımsız Türk Cumhuriyetinden Sendikalar, İsrail İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcileri ve çok sayıda sendikacı katıldı.

yolsuzlukların üzerine gidilmelidir" dedi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bay-

ram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleri, bağımsız Türk Cumhuriyetlerinden sendikalar ve İsrail

İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HİSTADRUT) temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen sempozyuma Çalışma Bakanı Necati Çelik, TÜRK-METAL Sendikası Genel Başkanı ve Avrasya Metal İşçileri Sendikaları Federasyonu Başkanı Mustafa Özbek, Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, İsrail Büyükelçisi Zvi Elpeleg ve çok sayıda sendikacı katıldı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati Çelik sempozyumun açılışında yaptığı konuşmada, asgari ücretin 1 Ağustosta yürürlüğe girmesi gerektiğini belirterek, işveren kesiminin bu konuda anlayışını beklediğini söyledi.

Sendika kökenli bir bakan olarak, katıldığı ilk toplantının sendikalar tarafından düzenlenmesinden memnuniyet duyduğunu ifade eden Necati Çelik, Türkiye'de sorunların aşılmasında güçlüklerle karşılaşıldığını belirterek, kendi hükümetleri döneminde bunların giderilmesi imkanı bulacaklarını söyledi.

Necati Çelik, "İşçi ve işveren kuruluşlarına hiçbir konuda emrivaki, dayatma içinde olmayacağımızı, gönül rahatlığıyla ifade ediyorum. Üzerinde çekinceler olan yasa taslak ve tasarıları yeniden ele alınacak, uzlaşılan konular, Bakanlar Kurulu'na getirilecektir" dedi.

Necati Çelik, diğer yandan, çalışma hayatını ilgilendiren yasalardaki antidemokratik hükümlerin kaldırılması gerektiğini de belirterek, kamu çalışanlarının sendikal haklarıyla ilgili yasal düzenlemelerin de yapılacağını söyledi. Bakan Çelik, "(Kamu çalışanlarına, sendika hakkı, grev hakkı verilirse, yanlış yapılar mı?) anlayışıyla hareket edilmemelidir" dedi.

Bakan Necati Çelik, hükümetlerin SSK'dan elini çekmesi ve SSK yönetiminin bir an evvel sahiplerine devredilmesi gerektiğini de ifade ederek, şöyle konuştu:

"SSK'nın batışı konusunda, Türkiye'de konsensus bulunmuyor. SSK'nın batışını, emeklilik yaş haddine bağlamak, olaya yüzeysel bakmaktır. Türkiye'de 4 milyon sigortalıya karşılık, bir o kadar da sigortasız çalışan bulunmaktadır. Teşhis, tedavinin yansıdır. Bu konuda sağlıklı bir çözüm bulabilmek için, işçi ve işveren kuruluşlarından, medya-

Sempozyumun ardından düzenlenen sertifika töreninde, katılımcılara sertifikaları verildi.

dan, üniversitelerden de yardım ve katkı bekliyorum".

Sempozyumda konuşan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, bağımsızlığına kavuşan Türk Cumhuriyetlerinde gelişmekte olan bağımsız sendikacılık hareketine gereken desteğin verilmesi, bu sendikalarla işbirliği ve dayanışmanın geliştirilmesi karar doğrultusunda bu tür toplantı ve sempozyumları düzenlediklerini, güncel sendikal hareketin gelişiminde karşılıklı bilgi alışverişinde bulunduklarını, mesleki ve sendikal bilgi akışını sağlamaya çalıştıklarını söyledi. Kılıç: "Türk Cumhuriyetlerinde gelişmekte olan bağımsız sendikacılık hareketi ve dünya sendikal hareketiyle işbirliği ve dayanışmayı sürdürüreceğiz" dedi.

Türk Metal Sendikası Genel Başkanı ve Avrasya Metal İşçileri Sendikaları Federasyonu Başkanı

Mustafa Özbek de, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, bu bölgede her alanda yeniden yapılanma ihtiyacı doğduğunu ifade ederek, girişimlerinin bu boşluğu doldurmaya yönelik olduğunu söyledi. Özbek, TÜRK-İŞ'in, Avrasya İşçi Sendikaları Konfederasyonu kurulmasına öncülük etmesi gerektiğini vurguladı.

İki gün süren sempozyumda TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı Yıldırım Koç, "Sendikaların Ortak Çıkarlarında Sorunların Çözümü ve Eğitim", Doç. Dr. Erdinç Yazıcı, "Yeni Dünya Düzeninde ve Gelişim Sürecinde Sendikal Anlayışlar", Prof. Dr. Murat Demircioğlu "Günümüz Endüstriyel İlişkilerinde, Çokuluslu Şirketlerin Tesiri" konulu bildiri sundular.

Sempozyumun ardından yayınlanan "Karar" ve "Proje Önerisi" başlıklı metinlere yan sütunlarda yer verilmektedir.

KARAR

Azerbaycan, İsrail, Kazakistan, Kırgızistan, Türkiye, Türkmenistan ve Özbekistan'dan katılan ulusal sendikal örgütlerin delegasyonları, Ankara'da 2-5 Temmuz 1996 tarihleri arasında "Orta Asya'da Planlı Ekonomiden Pazar Ekonomisine Geçişte Sendikaların Rolü" konulu konferansın ilk toplantısı için bir araya gelmişler ve aşağıdaki noktalarda ortak karara varmışlardır.

Orta Asya Cumhuriyetlerinde planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçişin meydana getirdiği ekonomik zorlukların farkında olarak, işsizlikten, işverenin işçi ücretlerini ödemekteki yetersizliğinden, sosyal hizmetlerin çöküşünden ve

geçişin getirdiği sıkıntılardan kaygı duyulmuştur. Sendikaların sağlıklı ekonomik gelişmeyi sağlamak işçilerin sosyal şartlarını ve yaşam standartlarını artırmak zorunda olduğu için bu önemli rolü kabullenerek, demokratikleşme politikalarına ve örgütsel olarak yeniden yapılanmalarına önem vermek bakımından Orta Asya'daki sendikalara teşvik vererek, kendi halklarının istekleri ile ilgilidir. Çalışma kanunlarının demokratik olarak yeniden gözden geçirilmesini, özendirilmede sendikaların oynadığı olumlu rolü destekleyerek, ILO çalışma standartlarını yerine getirmek için, evrensel insan haklarına ve vatandaşla-

rın özgürlüğüne saygı göstermek ve çalışan insanların refahı ve haklarını korumak bakımından ilgili hükümetlere çağrıda bulunmak, kendi halklarının yararları için ve karşılıklı saygı ve dostluk çerçevesinde, kendi aralarındaki işbirliğini devam ettirmek için ortak dileklerini açıklayarak, geleceğe yönelik işbirliği için proje ve pratik yollar geliştirmek ve aramak için sürekli bir çalışma grubu tesis etmek için karara varılmıştır. Dostane karşılama ve ev sahipliğinden dolayı Konferans örgütü için TÜRK-İŞ takdire layık görülmüştür. 1997 yılında İsrail'de Konferansın ikinci oturumunu yapmak için HİS-TADRUT daveti olacaktır.

PROJE ÖNERİSİ

1) Orta Asya ülkelerinde planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçiş dönemi, sendikaların stratejilerini tekrar tayin etmelerini ve yenikoşullar altında işlevselliklerini, araçlarının ve yapısının değerini yükseltmelerini talep ediyor.

2) Pazar ekonomisindeki sendikalarla işverenler arasındaki pazarlık süreci endüstriyel ilişkilerin belkemiğini oluşturur. Bu sürecin öneminden dolayı, sendikalar geniş bir ekonomik alanla, sosyal ve

istatistiki bilgi ile kendilerini donatmaları gerekiyor. Hem yurt içi hem de yurtdışı düzeyinde hükümet politikalarının kapsamalarını ve pazar eğilimini analiz edebilmeliler.

3) Bu nedenle, Orta Asya'daki sendika örgütlerinin sosyal araştırma şubeleri ve yeniden ekonomik yapılanma oluşumunda yardımcı bir programın hazırlanması öneriliyor.

A) Pazar ekonomisinin karşılıklıklarında ve sosyal boyutlarında bu şubele-

rin profesyonel personelinin yetiştirilmesi ve okuması (eğitimi) için eğitim kursları,

B) Ulusal sendikaların değişik araştırma şubelerine ilgili bilgiyi sağlayarak, dokümantasyon ve bilgi ağının tesisi,

4) Eğitime, bir ya da birkaç Orta Asya ülkesinde bölgesel ilke üzerine devam edilecektir.

5) Özenerek hazırlanmış proje için bir komite oluşturulacaktır.

TÜRK-İŞ GENEL SEKRETERİ DENİZER :

"Özelleştirme Politikaları Halkın Yararına Degildir"

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler, Amasra'da binlerce işçiye hitaben yaptığı konuşmada özelleştirme politikalarının temelinde devleti, toplumu ve ülkeyi yönetme isteğinin yattığını söyledi.

Denizer yaptığı konuşmada özetle şu görüşlere yer verdi:

"1994 yılında çıkartılan tasarruf genelgesiyle birlikte bütün kuruluşların gerek personel sayısında gerekse diğer harcamalarında kısıntıya gidildi. Bazı harcamalar donduruldu.

Sağlığın, insana hizmetin tasarrufu olmaz. İnsana yapılan hizmet üretim artışı, verim artışı sağlar. Türkiye'de bunların tersi uygulanıyor. Hastanelerin durumu hiç de iç açıcı değil.

Sosyal Sigortalar Yasası'nda yapılmak istenen değişikliklerin çalışanların lehine olması için mücadele veriyoruz. Siyasilerin yanlış yönetimi sonucu SSK zora düştü. SSK'nın gelirlerini bir aracı sermaye sahibine çok ucuz kredi olarak peşkeş çekenler Kurumu iflasın eşiğine sürüklledi.

Bu arada kaçak işçilik, sigortasız çalışınlan işçilerin sayısı sigortalı sayısının bir buçuk katına çıktı. Bunlar bilerek hazırlanan senaryodur. Özelleştirme oyununun bir parçasıdır. Özelleştirmenin işçiye, memura, köylüye, emekliye işsize, halka hiçbir faydası yoktur. 60 milyon insanın ortak malının birkaç kişiye devredilmesi demektir.

SSK'yı kurtaracağız diyerek batırmanın hesapları yapılıyor. Emeklilik yaşının yükseltilmesi, prim gün sayısının artırılması düşüncelerinin gündeme getirilmesi, insanları bıkıtılarak özel sigorta şirketlerini ön plana çı-

kartmayı amaçlamaktadır. Birilerinin ortak olduğu yabancı şirketleri bu işin içine sokmaya çalışıyorlar. Onlara hayali raporlar hazırlattırıyorlar.

Özelleştirme politikasının temelinde toplumu ülkeyi, devleti yönetme politikası vardır. Demokrasilerde bizler kamu kuruluşlarını yönetecek kişileri, bizim adımıza yönetecek kişileri seçiyoruz. Kömürün, demirin, şekerin ve diğer ürünlerin fiyatını onlar belirler. Biz bizim çıkarlarımızı koruyanları seçmek durumundayız. Özelleştirmecileri, rant ekonomisini savunanları seçersek zarar biz görürüz. Sermaye sahipleri enflasyonu yüksek tutarak bizi yoksullaştırır.

Halkın çıkarı, özelleştirmeci, taşeronlaştırmacı, örgütsüzleştirme yeni dünya düzenini savunanlarda değildir. Vahşi kapitalizmde değildir. Sosyal adaletçi devlet anlayışındadır. Biz bunu savunarak mücadele ediyoruz. Devlet yönetiminin binlerinin eline geçmesini istemediğimiz için, vahşi kapitalizmin sınıf tahakkümü olduğunu bildiğimiz için, sermaye sınıfının devlete egemenliğini sağlaya-

cağı için mücadele ediyoruz. Özelleştirmeye, taşeronlaştırmaya, örgütsüzleştirmeye karşı çıkıyoruz. 'Lanet olsun, Yapılacak birşey kalmamış, ne yaparlarsa yapsınlar' dedirtmek için sıkıştırıyorlar. Bıkmadan, usanmadan, kendi değerlerimize, geleceğimize, çalışma ve yaşam hakkımıza sahip çıkmalıyız. Birbirimize sahip çıkarak, destek olarak bunları aşarız. Büyük çoğunluk bizim gibi düşünüyor. Eksik olan Türkiye'deki bu düşünce sahiplerini birleştirmektir. Örgütlenmemizi sağlamamız lazım. Türkiye'nin her tarafında vahşi kapitalizmi getirmek isteyenlere karşı bu mücadeleyi veren insanlar var. Birbirimize kenetlenmek zorundayız. Diğer yerler de bize bakıyor. Gözler üzerimizde. Memur, emekli, köylü, işsiz herkes rahatsız.

Elbetteki örgütlenmemiz için bizi rahat bırakmayacaklar. Böl, parçala, yönet politikasını izleyecekler. Zayıf insanları kullanarak, bölmek, sorun yaratmak isteyecekler. Zayıf yönlerimizi kullanacaklar. Bunları bile rek onları aşmamız lazım. Birbirimize güvenerek birliği, bütünlüğü oluşturmamız lazım.

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ENVER TOÇOĞLU:

"TCDD'nin içine düşürüldüğü darboğazın sorumlusu siyasal iktidarlardır"

1980'li yılların ikinci yarısından itibaren başlayan ve son dönemde hızlandırılan özelleştirme uygulamaları demiryollarında "yeniden yapılandırma" adı altında gündeme geldi.

Amerikan Booz-Allen & Hamilton firması, Dünya Bankası kanalıyla gelen 1 milyon dolar karşılığında, TCDD'nin bütün imkanlarını kullanarak Türkiye'de demiryolu taşımacılık sistemine büyük ölçüde darbe vuracak bir rapor hazırladı.

TCDD'nin çok önemli sorunları vardır. Birincisi, TCDD zarar etmektedir. 1995 yılı zarar 38 trilyon liradır. Ulusal ulaştırma politikasında hükümetlerin tercihini özel sektörün egemen olduğu karayolu taşımacılığından yana yapmaları ve demiryolunu ihmal etmeleri nedeniyle TCDD'nin taşımacılıktaki payı hızla gerilemektedir. 1993 yılında 146,3 milyon yolcu taşıyan TCDD, 1995 yılında yalnızca 104,6 milyon yolcu taşımıştır. Hem banliyöde hem de ana hatlarda yolcu sayısı düşmüştür. Yük taşımacılığında da taşınan toplam ton olarak son iki yılda düşüş vardır. TCDD, yıpranmış bir altyapı üzerinde kamu hizmeti sunmaya çalışmaktadır. Devlet, bu hizmetin sürdürülebilmesi için gerekli kaynakları esirgemekte ve TCDD'yi piyasadan çok yüksek faizlerle borçlanmak zorunda bırakmaktadır. Karayolunun bütün giderlerini üstlenen devlet, demiryollarının bakım ve onarımını bir yük olarak değerlendirmektedir. 1983 yılında

ENVER TOÇOĞLU
TÜRK-İŞ
Genel Mali Sekreteri

TCDD'ye devlet subvansiyonu faaliyet içi gelirlerin % 72'sini oluşturmaktayken, 1995 yılında bu oran % 33'e kadar düşürülmüştür. 1983 yılında TCDD'nin toplam giderlerinin yalnızca % 9'unu oluşturan faaliyet dışı giderler (bunun önemli bir bölümü faiz giderleridir), 1994 yılında toplam giderlerin yarısına ulaşmıştır. 1995 oranı ise % 43'tür.

TCDD'nin içine düşürüldüğü darboğazın esas sorumlusu siyasi iktidarlardır. Siyasi iktidarlardan bir yandan ulaştırma politikasında hatalı tercihleriyle, diğer yandan hizmet ağırlıklı bir fonksiyonu yerine getiren TCDD'nin durumunu yalnızca "ticari" mantıkla değerlendirerek büyük bir hata yapmışlardır. Bu hata, ülkemizin, halkın ve demiryolu işçilerinin çıkarlarını hiç dikkate almayan Dün-

ya Bankası'nın uzantısı bir danışman firmaya rapor hazırlanarak daha da pekiştirilmiştir.

Özelleştirme kavramı geniş bir kavramdır ve hizmet sektöründe işletmecilik hakkının devredilmesi, taşeron kullanımının yaygınlaştırılması ya da hizmetin "ticari" mantıkla yapılması da özelleştirmenin türleridir. Yabancı danışman firma, TCDD'nin ticari esaslara göre, yani salt kâr amacıyla faaliyet göstermesini önermektedir.

Booz-Allen & Hamilton isimli Amerikan firmanın ara raporlarda yer alan öneriler hayata geçirilirse, TCDD'nin sunduğu hizmetler azalacak, fiyatlar yükselecek, güvenlik standartları düşecek, sistemin bütünlüğü önemli ölçüde zedelenicek, ülkemizin bu sektörde dışa bağımlılığı daha da artacak, istihdam düzeyi ve çalışmak koşulları gerileyecektir.

Booz-Allen firmasının önerileri, Türkiye'de yolcu taşımacılığında demiryollarının zaten çok düşük olan payını daha da düşürecek; demiryolu sistemini karayoluna alternatif olma potansiyelini tümüyle yok edecektir.

Demiryollarının karşı karşıya olduğu tehlike, özelleştirmeden de öte bir boyut taşımaktadır. Yabancı firma önerileri doğrultusunda hareket edilmesi durumunda, zarar görecektir. Yalnızca demiryolu çalışanları değildir. Yolculukta treni tercih edenler ve genel olarak ülkemiz bundan büyük zarar görecektir.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri SALİH KILIÇ:

"Asgari Ücret Vergi Dışı Bırakılmalıdır"

- **Asgari Ücret Tesbit Komisyonunda TÜRK-İŞ'i temsil eden Salih Kılıç Asgari Ücretin vergi dışı bırakılmasının kaçınılmaz olduğunu söyledi.**

Kılıç'ın bu konudaki açıklaması şöyle:

"Asgari Ücret Komisyonunun bu yılın asgari ücretini belirlemek üzere olduğu bu günlerde siyasi partilerimiz ve medyada, bu ücretin oranından çok vergi dışı bırakılıp bırakılmayacağı konuşulmaktadır.

Asgari ücret bir pazarlık ücreti değildir. Asgari ücret, bir işçinin sağlıklı ve dengeli bir yaşam sürmesi için gereken ve bilimsel, objektif ölçütler kullanılarak belirlenen bir taban ücrettir.

Ancak ülkemizde asgari ücret, ne yazıkki, yapılan çeşitli kesintiler nedeniyle işçilerimizin eline eksik olarak geçmektedir. Bu nedenle asgari ücretin artık vergi dışı bırakılması zorun-

SALİH KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri

luluk halini almıştır. Bu-
nu, ülkemizde en yük-
sek vergiyi ödeyen çalı-
şanların temsilcileri ola-
rak Hükümetimizden
beklemekteyiz.

Asgari ücretin vergi
dışı bırakılması Anaya-
samızın 73. maddesinin
de bir gereğidir. Bugün-
kü 8.460.000.- TL. brüt,
5.500.000.- TL. net asga-
ri ücretli bir işçinin, ken-
di yaşamsal harcamala-
rına gücü yetmezken,
bu geliri ile kamu har-
camalarına katılması
mümkün değildir. Bu
durum vergi yükünün
adaletli ve dengeli da-
ğılımı ile de çelişmekte-
dir.

Asgari ücretin vergi

dışı bırakılmasının yara-
tacağı gelir kaybı konu-
sunda yaratılan tartış-
malar kanımca konuyu
yanlış bir yöne götür-
mekten ibarettir. Bu uy-
gulamanın Devletin ge-
lirlerinde bir azalma ya-
ratacağı doğrudur. An-
cak Devlet, toplumun
en az kazananlarından
beklediği bu geliri bü-
yük oranlara varan ka-
yıt dışlığın önüne geç-
mekle ve kayıt dışı eko-
nomiyi kayıt içine al-
makla sağlamalıdır.

Ülkemizde seçmen
vasfını kazanmış 33 mil-
yon insanımız yaşa-
maktadır. Ancak vergi
mükelleflerinin sayısı
sadece 3.5 milyondur.
Bu dünyada benzeri ol-
mayan bir çarpıklıktır.
Siyasilerimizin bu çar-
pıklığı biran önce gider-
meleri gerekmektedir.
Toplumsal tüm kesimle-
rinin vergi vermesi ha-
linde ancak asgari üc-
retten vergi alınması
tartışılabilir.

Ülkemizde artık Ana-
yasamızın da emrettiği
sosyal adalet biran ön-
ce sağlanmalı, asgari
ücret vergi dışı bırakıla-
rak bu ücretle geçimini
sağlamaya çalışan ke-
simler korunmalıdır."

TÜRK-İŞ'TEN TÜKETİCİ İÇİN YENİ BİR HİZMET DAHA

TÜM TÜKETİCİ MEVZUATI BİR KİTAPTA TOPLANDI

ÖZDEŞ : "Tüketici mevzuatı günün koşullarına bekletilmeden uydurulmalıdır"

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Özdeş, "Tüketici mevzuatı, günün ekonomik, sosyal ve teknik şartlarına göre sürekli olarak değişim gösterebilecek canlı bir hukuk dalı olmak zorundadır. Tüketici ile ilgili düzenlemelerin bekletilmeye tahammülü yoktur" dedi.

TÜRK-İŞ, tüketicinin korunması konusunda yapmış olduğu çalışmalara yeni bir halka daha ekledi. Tüm ülke çapında kurulan tüketici derneklerinin yanı sıra, çeşitli kanun ve

yönetmelikler ile tüzüklere dağılmış tüketici mevzuatı, TÜRK-İŞ tarafından bir kitapta toplandı. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile bu kanun kapsamında çıkarılmış yönetmelik ve tüzükler ile, Rekabet Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümleri de kitapta yer alıyor. TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, öncelikle TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarımız ile, TÜRK-İŞ öncülüğünde kurulan Tüketici Demekleri yöneticilerine dağıtılacak olan bu yeni yayın hakkında şunları söyledi:

"Ülkemizde yüze yaklaşan kanun, tüzük ve yönetmelikte tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler vardır. Ancak, bugüne kadar tüm bu mevzuatın tamamının bir araya toplanamaması yüzünden tüketici haklarının ne olduğunu yeterince bilememektedir. Bu yüzden bu yayını hazırlattık. Tüketici, günümüzün sosyal-ekonomik ve teknik sorunlarından gelişmelerinden anında

etkilenmektedir. Bu yüzden tüketicinin sorunlarının çözümü için gerekli olan yasal düzenlemelerin bekletilmeye de tahammülü yoktur. Tüketici hukuku, sürekli olarak değişen canlı bir hukuk dalı olmak zorundadır. Tüketici ile ilgili mevzuat çok canlı ve gelişen bir hukuk dalı olmaya aday. Sürekli olarak günün sosyal-ekonomik ve teknik koşullarına göre değişim göstermesi gereklidir. Bu nedenle bir kaç yılda bir bu yayıncımızı güncel hale getirmeyi planlamış bulunuyoruz."

TÜRK-İŞ
Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Tüketicinin Korunması Mevzuatı

Türkiye'de ücretli iş bulma bürolarının kurulması yasalara göre yasaktır. Ancak son yıllarda bu bürolar açılmıştır. SNSM Uluslararası Organizasyon Danışmanlık Ltd. Ş., Çözüm Yönetim Ekonomi ve Danışma Merkezi, Ekspres Personel Servis ve Danışmanlık Ltd. Ş. gibi kuruluşlar, yasalara göre İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun tekelindeki bu alana girmişlerdir.

Özel istihdam bürolarının kurulması ve faaliyeti, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından da teşvik edilmektedir. TİSK'in kısa bir süre önce yayınladığı İşgücü Piyasalarında Özel İstihdam Bürolarının Önemi kitapçığında bu görüşler savunulmaktadır.

Özel istihdam büroları işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Özel istihdam bürolarının dünyada en yaygın olan biçimi, kiralık işçi uygulamasıdır.

Bu uygulamaya göre, özel istihdam bürosu, işçi ile belirli bir ücret ve diğer çalışma koşulları temelinde bir anlaşma imzalamaktadır. Özel istihdam bürosu, daha sonra, geçici olarak bu işi çeşitli şirketlere kiralamaktadır. Örneğin, bir iş makinesi operatörü, "A" şirketi ile böyle bir ilişkiye girmektedir. Bir inşaat şirketinin üç aylığına bir iş makinesi operatörüne gereksinimi varsa, bu inşaat şirketi piyasadan üç aylığına işçi almak yerine, A şirketine gitmekte ve belirli bir ücret üzerinden sözleşmesi operatörü kiralamaktadır. Kiralanan operatör üç ay boyunca, A Şirketi ile üzerinde daha önceden anlaşmış olduğu ücreti almaya de-

KİRALIK İŞÇİLİK GELİYOR!

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

vam etmektedir. İşçinin kiralanması sırasında üzerinde anlaşılan ücret ve diğer koşullar sözleşmesi operatörün bilgisi dışındadır. İnşaat şirketi, tüm ödemeleri doğrudan A Şirketine yapmaktadır.

İşverenlerin "esneklik" adına geliştirdikleri bu insanlık dışı sömürü yöntemi, önümüzdeki aylarda Türkiye'de de güzel adlarla pazarlanacaktır.

Bu uygulama Türkiye için yeni değildir.

1985 yılında Karabük Demir-Çelik Fabrikası'nda 105 işçi için böyle bir ihale açıldı. 50 reflektör korucusu, 30 kalıpcı, 20 soğuk demirci ve 5 elektrikçi için açılan ihaleye 8 şirket katıldı. 24 Nisan 1985 tarihinde teklifler açıldı ve Santes Sanayi Tesisleri İnşaat ve Montaj A.Ş. isimli bir müteahhit şirket ihaleyi kazandı. İhale sonucu 17 Mayıs 1985 günü sözleşmesi şirkete bildirildi. Santes Şirketi

de Karabük'te yayınlanan Karabük Postası ve Yeni Karabük gazetelerine verdiği ilanla, işçi aramaya başladı. Bu işçiler işbaşı yaptılar. Temmuz ayı ortalarında işçilere ilk aylıkları ödendiğinde, Santes Şirketi'nin Karabük Demir Çelik'ten aldığı paranın yalnızca dörtte biri ile yansı arasındaki bir parayı Kardemir'e kiraladığı işçilere verdiği, geri kalan paraya el koyduğu ortaya çıktı. Örneğin, Santes Şirketi kiraladığı bir kalıpcı (marangoz) için Kardemir'den 650 lira saat ücreti almışken, kalıpcıya yalnızca 165 lira saat ücreti ödemişti.

Bu olaya karşı belirli bir tepki gelişti. Daha sonra, 1986 yılının ilk aylarında Tekel işyerlerinde de kiralık işçi uygulamasına geçilmek istendi. Ancak kamuoyunun tepkisi üzerine, bu uygulamadan vazgeçildi.

Bu tehlike yeniden ve çok daha büyük boyutlu olarak gündemdedir.

Kiralık işçilerin sendikallı hakları kullanılmaları olanaksızdır. Çaresiz insanların arttığı koşullarda, bu yolla çok yoğun ve insanlık dışı bir sömürü yaşanacaktır.

Ücretli iş bulma bürolarının diğer sakınca ve zararlarının yanı sıra, kiralık işçi uygulamasını sistemli bir biçimde yaygınlaştıracak olması, ülkemizde sendikacılık hareketi açısından büyük tehditler taşımaktadır. Bu yolla, işçilerin yürürlükteki işi koruyucu mevzuattan yararlanmaları da zorlaşacaktır.

Bu tehlikeye karşı uyanık olunması zorunludur.

LIBERAL POLİTİKALARDA DÖNÜM NOKTALARI

Prof. Dr. OĞUZ OYAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

Türkiye 1980 başından itibaren yeni bir sermaye birikim modelini yaşıyor. Bunun önemli bir nedeni eski birikim modelinin 1970'ler sonunda büyük ölçüde tıkanma noktasına gelmesiydi. Peki ama 24 Ocak 1980 modeli de bu güne kadar kesintisiz bir biçimde uygulanıyor mu acaba? Yoksa son 16 yıllık dönemin kendi içinde de bazı alt dönemler söz konusu mu?

1980 sonrası ekonomik bakımdan kabaca iki alt döneme ayırmak doğru olur. Bunlardan birincisi 1980-1988 dönemi, ikincisi ise 1989'dan bugüne kadar gelen dönemdir. Bu iki alt dönemin iç içe geçen özellikleri olmakla birlikte, birbirlerinden ayrıldıkları önemli noktalar da bulunmaktadır.

1) 1980-1988 Döneminin İhracata Açılma Politikaları

Birinci dönem esas olarak bir ticari serbestleşmenin önkoşullarının hazırlandığı dönemdir. 1980 öncesinin içe dönük sanayileşme yapısı, 24 Ocak 1980'den itibaren dışa dönük olarak çalışmaya zorlanmıştır. Dışa açılmanın mal hareketlerinin serbestleştirilmesiyle sağlanması, birinci dönemin en belirgin özelliğidir. Ekonominin yönünün dışa döndürülmesi için başvuru-

lan mekanizma aslında basitti: İçerdeki talebi düşürmek, böylece yaratılan üretim fazlasının dış talebe yönelmesini teşvik etmek.

İç talebi düşürmenin çeşitli araçları oldu. Bu politikanın bütününe "gelir yönetimi politikası" deniliyor. Gelir yönetimi politikası, ilk bakışta olumlu bir çağrışım yapıyor gözükmekle birlikte, geniş kesimlerin satın alma güçlerini aşağıya çekmenin bir vasıtasıydı aslında. Bu politika, ücretliler ve tarımcılar gibi toplumun ve aktif nüfusun % 80-85'ini oluşturan geniş bir üretici ve tüketici kesimin reel gelir düzeylerinin aşağıya çekilmesine ayarlandı. Emek ve sermaye gelirleri arasındaki göreceli fiyat yapısı şiddetli bir biçimde kötüleştirildi. Gelir dağılımı 1977'deki duruma kıyasla dönem sonuna kadar sürekli bir bozulma eğilimine sokuldu. Bu dönem, Cumhuriyet döneminin en şiddetli ve en uzun süreli gelir kayıplarının yaşandığı dönem olarak iktisat tarihimizde yerini aldı. Liberalizmin, dışa açılmanın yükü emeğiyle geçen kesimlerin üzerine yıkıldı.

Dış ticaret kapasitesinin artışı sağlayan bu politikanın temel araçları şunlar olmuştur:

*** Düşük ücret politikası:** Böylece bir yandan iç talep kısılrken bir yandan da üretim maliyetlerinin ücret yönünden aşağıya çekil-

mesi sağlanıyordu.

*** Düşük tarımsal fiyatlar:** Çiğçinin eline gelen fiyatlarla sanayi fiyatları arasındaki makasın sürekli tarım aleyhine açılmasının sağlanmasıyla bir yandan geniş bir tüketici kesimin iç talebi kısılrken, öbür yandan da sanayi girdisi olan tarımsal hammaddelerin maliyetleri içindeki payı düşürülüyordu.

*** Düşük değerli Türk Lirası:** Bu dönem TL'nin yabancı paralar karşısındaki değerinin enflasyonun çok üstünde kalan oranlarda düşürüldüğü dönemdi. Düşük değerli TL politikasıyla bir yandan ihracat fiyatlarının döviz olarak daha düşük düzeylerde tutulması sağlanabiliyor ve böylece dış pazarlarda yukarıda etkiler yanında ek bir rekabet avantajı elde ediliyor, bir yandan da ithalat pahalandığı için iç pazar korunabiliyordu. (Gümrük vergilerinin dönem boyunca azaltılmasının etkileri böylece kısmen telafi edilebiliyordu). Bu dönemde TL'nin dolarla ve markla ikame edilmesi (para ikamesi) de başladı.

*** Serbest faiz politikası:** Zaman zaman faizlere müdahale edilse de dönemin özelliği faizlerin gerek nominal gerekse reel düzeyinin 1980 öncesinden farklı bir biçimde serbest ve yüksek tutulmasıydı. Serbest faiz politikasının beklenen bir sonucu da tüketici-

min kısılması ve iç pazarın daralması ve özel yatırımlara kaynak oluşturulmasıydı.

* İktisat politikasının kulandığı bu araçların etkileri **maliye politikalarıyla** güçlendirilmeye çalışıldı. Vergi politikası özellikle dış açılmayı çok sayıda vergi bariyeriyle teşvik etmeye ayardı. Yüksek gelir grubunun ve özellikle sermayenin vergi yükü önemli ölçüde hafifletildi. Bu nedenle, 1984'den itibaren azaltılan vergi yükü iç ve dış borçlanmayla ikame edilmeye başlandı. Bir başka ikame aracı, sayıları hızla artan fonlar oldu. Bu arada KİT gibi kuruluşlar yüksek faizlerle piyasadaki kaynak sağlamaya itildi.

IMF ve Dünya Bankası'nın yoğun desteği altında sürdürülen bu programın sınırlarına 1980'lerin sonlarına doğru gelinmeye başlandı. Sınırlara üç yönden de gelinmişti:

Ekonomik olarak, aynı araçları zorlayarak ihracatta yeni sıçramalar yapılması giderek zorlaşmaktaydı. Gelir dağılımını daha fazla bozulma yönünde zorlamak ekonomik olarak çok güçtü. Ayrıca ihracata yönelik yeni sanayi kapasiteleri yeterince oluşturulmadan, 1970'lerden kalan sanayi kapasitelerinin kullanma oranlarını yükselterek artırılan ihracat düzeyini fazlaca zorlamak mümkün görünmüyordu.

Toplumsal olarak, kitleler hem dayanma sınırlarının sonlarına gelmişlerdi ama hem de daha fazla kemer sıkmaya razı edilemez durumdaydılar. Sendikalar hareket mücadeleyi sertleştirerek yükseltmenin bütün birikimini içinde taşımaktaydı.

Politik olarak, 27 Mart 1989 yerel yönetim seçimleri mevcut ekonomik politikaların siyaseten de sürdürülemezliği konusunda 5 yılı aşkın bir süredir yönetimdeki iktidar partisine çok ciddi bir uyarı niteliğindedi.

Bütün bunlara ek olarak dış finans kuruluşlarından da bir politika dönüşümü sinyalleri gelmekteydi. İşte böyle bir konjunktürde, dış açılmacı neo-liberal birikim modelinde kapsamlı bir revizyon gündeme geldi.

2) 1989 Sonrasının Finansal Serbestleşme Dönemi

Bu dönemin en belirgin özelliği sermaye hareketlerinin dolu dizgin serbestleştirilmesidir. Gerçi önceki dönemde bu konuda birçok adım atılmış, bu arada para ikamesi büyük ölçüde çalışmaya başlamıştır. Ancak asıl büyük mali serbestleştirme (finansal liberalizasyon) 1989'da Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu hakkında 32 sayılı kararla başlatılmıştır. Geçmiş döneme göre en belirgin politika dönüşümü ise, düşük değerli TL'den yüksek değerli TL'ye geçiş olmuştur. Bir başka deyişle, TL'nin değeri kuvvetli yabancı paralar karşısında nominal olarak değer kaybetmeye devam etmekle birlikte, bu kayıp enflasyon oranının genellikle altında tutulduğundan aslında TL'nin reel olarak değer kazandığı bir döneme girilmiştir. Bu politika, Türkiye'ye sıcak para girişinin önkoşullarını oluşturmuştur. Kuşkusuz kısa vadeli sermaye hareketlerinin serbestliği sağlanmamış olsa,

sadece döviz kuru politikasında yapılacak bir değişiklik ülkeye sermaye (kısa vadeli olduğu için her an kaçabilen "sıcak para") girişine olanak tanımazdı.

Tanımlanan bu yeni politikaların iç etkenleri yanında dış etkenleri de bulunuyordu. Gelişmiş kapitalist dünyada büyüme oranlarının ve faiz hadlerinin düşme eğilimine girmesi, spekülatif sermayeyi yeni değerlenme alanları aramaya itiyordu. Bunların koruyucusu durumundaki uluslararası mali kuruluşlar da sıcak parayı koruyacak yeni döviz kuru politikalarını ve mali liberalleşme yönündeki mevzuat düzenlemelerini geliştirmekte olan ülkelere dayatıyorlardı. Yani IMF ve Dünya Bankası geleneksel devalüasyon politikalarını değiştirmeye karar vermişlerdi. Gelişmekte olan bir ülkeye girerek bu ülkenin parasına dönüştürülen ve kamu borçlanmasına veya borsalara yatırılan gelişmiş ülke sermayesi, yeniden kuvvetli dövize dönüp kazancıyla birlikte çıkış yapmak istediğinde herhangi bir engelle karşılaşmamalıydı ve bu işlemde zarar görmemeliydi (yani yerli paranın değeri yüksek tutulmalıydı).

İç etkenlere gelince, bunlar, önceki dönemin gelir yönetimi politikalarını bir süre tersine döndürebilecek kaynakların bulunabilmesi zorunluluğuna belirleniyordu. Başka deyişle, Bütçe ve KİT'lere bağlı olarak çalışan kamu çalışanlarının ücretlerinin yükseltilmesi, hatta 10 yılı aşkın bir süredir devam eden kayıplarının bir şekilde kısmen telafi edilebilmesi gerekiyordu. Kaynakların bulunabileceği asıl olan, sermayeye yük kaydırarak şekilde tasarla-

nacak bir vergi reformu olabilirdi. Bununla birlikte, iktidar partisi dayandığı sermaye çevrelerinin tepkisini çekecek ve politik olarak büyük riskler taşıyabilecek böyle bir alana girme iradesini bir kez daha gösteremeyerek geçici çözümler peşine düşecekti. İşte bu çözümlerden biri de finansal serbestleşmeyi hızlandırıp döviz kuru politikasını da değiştirerek spekülative sermayenin ülkeye çekilmesiydi. (Nitekim henüz 1990'da yüksek miktarda bir sermaye girişi sağlanabildi). Aynı yolu özel sermaye de kullandı, çünkü dışardan borçlanmak hem daha ucuza geliyordu, hem de dışardan borçlanıp içerde devlete borç vermek çok yüksek kârlar sağlıyordu. Bankacılık sistemi bu yola (açık pozisyonlarını arttırarak) büyük bir iştahla girdi. 1994 yılındaki kriz ve 1994'ün ilk yarısındaki reel devalüasyon dönemi dışında Türk mali sistemi ve spekülative yabancı sermaye bu işten hiç zarar da görmedi. Kaldı ki, 1994'ün ilk yarısındaki kayıplar ikinci yarıdaki (Haziran 1994'teki) üç aylık % 50 dönem faizli süper Hazine bonolarıyla hemen telafi edilebildi.

Görüldüğü gibi, kamu kesimi ücret ve tarımsal fiyatlara zam yaptığı 1989 yılını izleyen yıllarda kaynağı esas olarak kısa vadeli sermaye girişinden bulabilmekteydi. Ancak bu kaynağı doğrudan dış piyasalardan dış borç olarak sağlamak yerine, ülkeye giren spekülative sermayeden (ki bunun büyük bölümü Türk bankalarının dışarıdan borçlanarak getirdiği sermayeydi) iç borçlanma yoluyla temin etmekteydi. Böylece mali sisteme ve ülke dışına inanılmaz rantlar da aktarılıyordu.

Ancak bu politika da uzun dönemde sürdürülemez özellikler taşımaktadır:

Bir kere ücretlilerin geçmiş dönem kayıplarını kısmen telafi etmeyi amaçlayan iktidar bunda başarılı olamamış, güçlü sendikal hareket üç yılda (1989-91) geçmiş dönem kayıplarını örgütlü işçiler açısından telafi ettirebilmiştir. Ancak 1994'ten sonra bu eğilim net olarak tersine dönmeye başlamıştır. Burada yeni bir tıkanma noktasına varılması uzun sürmeyecektir.

İkincisi, kısa vadeli sermaye girişinin çıkışından fazla olmasının getirdiği bir sonuç da iç talebin yükselmesine katkıda bulunmak olmaktadır. Kaldı ki, yüksek değerli TL de aynı eğilimi ithalatı cazip kılma ihracatı caydırma yönünden güçlendirmektedir. Böylece bir yandan tüketim malı ithalatı büyümekte, öbür yandan ihracatın önüne yeni engeller dikilmektedir.

Üçüncüsü, iç tasarrufunu büyütemeyen ve doğru yönlendiremeyen Türkiye, giderek daha sık aralıklarla ekonomik büyüme ve daralma konjonktürlerini üst üste yaşar duruma gelmektedir. Bunun yatırım kararlarını olumsuz etkilediği, işsizliği ve enflasyonu körüklediği görülmektedir.

Dördüncüsü, kamu açığının büyümesi ve bunun finansmanında iç borçlanma oranının büyümekte oluşudur. 1985 gibi çok erken bir tarihten itibaren kriz sinyalleri vermeye başlayan bu yüksek maliyetli iç borçlanmanın çok önemli bir sonucu da, kamunun sosyal harcamalarını ve yatırımlarını tam anlamıyla kötülemesidir. Bunun en büyük zarar göreni

de öncelikle ücretli kesimlerdir. Çünkü bunlar bir yandan kamu finansmanına en çok desteği vermekte, bir diğer yandan ise kamu hizmetlerinden en az yararlanan kesim olmaktadır. Devlet, kendi finansmanına katkıda bulunmayan rantıye sınıfına sürekli rant transfer eden bir aktarma organına dönüştürülmüştür.

Beşincisi, faiz oranlarının yükselme eğiliminde olması ile TL'nin yüksek değerli tutulmasının bileşik etkisiyle sıcak paranın reel getirisi aşırı yükselmekte, böylece ülkenin karnı dışarıya boşalmaktadır.

Altıncısı, Türkiye'nin GB'ne girişinin de 1996'da gündeme geldiği bir konjonktürde faiz, döviz kuru ve dış ticaret vergilerini etkin ve bağımsız bir biçimde kullanma yeteneğini yitiren politik iktidar, ücretleri daha da aşağıya çekmek dışında bir politika aracına sahip olamama çaresizliğine sarılmaktadır. Sermayenin ve siyasal iktidardan her türlü sendikasıylaştırma, esnekleştirme basınçlarının üst üste bu dönemde gündeme gelmesi nedensiz değildir.

İşte bugün gelinen noktada 1989 sonrasının birikim tarzında da önemli tıkanmaların su yüzüne çıktığı görülmektedir. Türkiye'nin bu sorumsuz çizgide yönetilmesi daha fazla mümkün gözükmemektedir. Devletin borç yükünü sırtından atması, sıcak para politikasından vazgeçmesi, rant ekonomisini terketmesi, sağlam vergi kaynakları sağlayacak reformları gerçekleştirmesi daha fazla ertelenemez bir aciliyettir.

ASGARİ ÜCRET NASIL BELİRLENİYOR?

ENİS BAĞDADIÖĞLU

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yrd.

İş Yasası'nın 33. maddesi; hizmet akdi ile çalışan ve iş yasası kapsamına giren her türlü işçi ile gemi adamı ve gazetecilerin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için, Çalışma Bakanlığınca Asgari Ücret Tespit Komisyonu aracılığı ile ücretlerin asgari hadlerinin en geç iki senede bir tespit edilmesini öngörmektedir.

Nitekim Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, bir önceki dönem asgari ücret belirlemesinden yaklaşık on ay sonra, yeni belirleme yapmak üzere Asgari Ücret Tespit Komisyonu 22 Nisan 1996 günü toplantıya çağırılmıştır.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu 15 kişiden oluşmaktadır. Üyelerinin kökenine bakıldığında, Komisyonun üçlü bir yapıya sahip olduğu görülür. Hükümet-işçi-işveren bu Komisyonunda eşit sayıda temsil edilmektedir. Komisyon en az 10 üyenin katılımı ile toplanmaktadır ve oyların çoğunluğu ile karar verilmektedir. (1995 yılında yapılan asgari ücret tespiti çalışmalarında, Komisyonun 22 Temmuz 1995 ve 24 Temmuz 1995 günleri yapılması gereken yedinci ve sekizinci toplantıları, işveren kesimi temsilcileri ile bir hükümet temsilcisinin gelmemesi nedeniyle ya-

pılamamıştır. 26 Temmuz 1995 günü yapılan dokuzuncu toplantıda ise, toplantı gününün 3 Ağustos 1995 gününe ertelenmesi yönündeki işveren talebi, Komisyondaki 5 işveren ve 3 hükümet temsilcisinin oylarıyla karara bağlanmıştır. Böylece asgari ücretin yürürlük süresi, işveren isteği doğrultusunda, 1 Eylül 1995 tarihine sarkmıştır.)

Yasaya göre Komisyon kararları kesindir ve kararlar Resmi Gazete'de yayınlanarak, yayımlandığı tarihi izleyen ay başından itibaren yürürlüğe girmektedir.

Asgari ücret; "işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçilerin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret"⁽¹⁾ biçiminde tanımlanmaktadır.

Asgari ücret kavramı olarak, yapılan işten bağımsız, işçinin ve ailesinin insan olmak sıfatıyla temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek ölçüde, işçiye ödenebilecek en alt düzeyde ücrettir.⁽²⁾ Asgari ücretin saptanmasında yaş ve cinsiyet gibi ayrımlar yapılamaz. Toplu iş sözleş-

leşmeleri ve hizmet sözleşmeleri ile belirlenen asgari ücretin altına inilmesi söz konusu değildir. İşverenler tarafından işçilere sağlanan sosyal yardımlar nedeniyle asgari ücretten herhangi bir indirim yapılması da mümkün değildir. Bu yönüyle asgari ücret zorlayıcı bir niteliğe sahiptir.

Türk hukuku bakımından asgari ücretin tanımı yapılırken, her ne kadar "işçilerin temel ihtiyaçlarının karşılanması" esas alınmışken, 1977 ve 1979 yılında Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından yapılan belirlemelerde⁽³⁾ "aile" faktörü dikkate alınmıştır. Alınan kararda; "bu husus dikkate alınmadığı takdirde, işçinin gerekli 3500 kaloriyi alma imkanı bulunmayacak ve besin dışı harcamalarda aynı oranda bir eksilme görülecektir" görüşüne yer verilmiştir.

Avrupa Sosyal Şartı'nda; tüm çalışanların kendilerine ve ailelerine yeterli bir yaşam düzeyi sağlamak için adil bir ücret alma hakkına sahip oldukları kabul edilmekte ve sözleşme taraflarının, uygun yolları irdeleyerek bu hakların etkin bir biçimde gerçekleştirilebileceği koşullara ulaşmayı amaç saymalarını öngörülmektedir.

Asgari ücretin, işçinin (ailesi ile birlikte) zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması nedeniyle, yapılan işin türü ve hacmi ile bağlantısı yoktur. Asgari ücret bu yönüyle "sosyal" bir ücrettir ve konumu amaçlıdır. Bu kapsamda yapılan tartışmalar; "Bir işyeri eğer bir işçiye insanlık onuruna yaraşan ve insanca yaşaması için elverişli bir ücret ödeyemiyorsa o işyeri, ekonomik ve sosyal politikaya uygun olarak açılmış bir işyeri değildir. O işyerinin kapanması, ülkenin ekonomik ve sosyal politikasının bir gereği olmalıdır".⁽⁴⁾ Biçimindeki yaklaşım ile sonuca bağlanmıştır.

Asgari ücret belirlenirken ekonomik ve sosyal durumun, ücretliler geçinme indeksi, bu indeks yoksa geçinme indekslerinin, fiilen ödenmekte olan ücretlerin genel seyri ve işkolu veya işkollarının niteliği gözönünde bulundurulur. Asgari ücretin, onaltı yaşından küçük işçilerle, onaltı yaş ve üzerindeki işçiler için ayrı ayrı belirlenmesi de öngörülmektedir.

1475 sayılı İş Yasası'nın geçici 4. maddesi uyarınca, tarım işçilerinin asgari ücretlerinin de aynı usul ve esaslara göre ayrıca saptanacağı hüküm altına alınmaktadır.

Asgari ücret, işçinin (ailesi ile birlikte) zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılayacak ücret olarak tanımlandığına göre, asgari düzeyin ne olması gerektiği konusunun açıklığa kavuşması gerekmektedir.

Asgari ücretin düzeyi olarak bu tutarın, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyini sağlayacak düzeyde olması konusunda görüş birliği olduğu söylenebilmektedir. Asgari ücret, ülkenin ekonomik ve sosyal durumu gözönünde bulundurularak, bu yaşama düzeyini gerçekleştirmeye yeter olmalıdır.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu asgari ücreti belirlerken⁽⁵⁾ şöyle bir tespit yöntemi izlemektedir:

1- Asgari ücretin zorunlu ihtiyaçlar için yeterli bir satın alma gücü sağlayan bir ücret olduğu kabul edilmekte ve tüketim harcamaları besin içi/besin dışı olarak iki bölümde düşünülmektedir. Besin içi harcamaların tespiti için, çalışanların fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı ve dengeli beslenme için gerekli harcama kalıbı Hacettepe Üniversitesi'nden alınmaktadır. Buna göre, bir işçinin günlük çalışma karşılığı olarak ihtiyaç duyduğu kalori miktarı ve bu kaloriyi sağlayan beslenme kalıbı çalışmada esas alınmaktadır.

2- Dengeli beslenme için gerekli 3540 kaloriyi sağlayan besin içi harcamaların tutarı, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün tüm illerde aylık olarak derlediği perakende fiyatlar kullanılarak

ve bu fiyatlar illerde kayıtlı işçi sayıları ile ağırlandırılarak hesaplanmaktadır.

3- Bulunan besin içi fiyatları esas alınarak, besin içi/besin dışı olmalı yapılmak gereken toplam harcamaların hesaplanabilmesi için, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Türkiye geneli Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi sonuçlarına göre bulunan besin içi/besin dışı harcama oranları esas alınmaktadır.

Diğer bir ifadeyle, besin içi harcaması için bulunan tutarın tüm harcamalar için emsal olacağı varsayılmakta ve gıda dışında kalan konut, ulaşım, giyecek, kültür vb. harcamaları tek tek hesaplanmak yerine gıdaya bağlı olarak tek oranda belirlenmesi yoluna gidilmektedir.

Kuşkusuz burada eleştirilmesi gereken bir husus, besin için yapılmak gereken harcama tutarı için kabul edilen harcama oranının içinde, içki ve tütün harcamalarının da yer almasıdır.

Ayrıca lokanta ve benzeri yerlerde yenen yemeğin de bu kapsamda değerlendirilmesi eleştiri konusu olmaktadır.

Örneğin şimdiki kadar yapılan hesaplamalarda, konut için yapılan harcamaların (-ki bunlar ev kirası, elektrik, su, yakacak, kapıcı ücreti vb. kalemlerin toplamını ifade etmektedir.) toplam harcama

içindeki payı % 10.43 oranındadır.⁽⁶⁾

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, asgari ücreti yeniden belirleme çalışmalarını sonucunda verdiği kararın gerekçesinde, asgari ücretin tespitinde uyulması gereken ilkeleri⁽⁷⁾ şöyle açıklamaktadır:

- * Asgari ücret pazarlık ücreti değildir. İşçinin geçimini sağlayacak, yasa ve yönetmeliklere uygun, bilimsel, objektif yöntemler ve güvenilir verilerle tespit edilen taban ücretidir.
- * Asgari ücret, uzun dönemde ekonomik ve sosyal koşulların iyileşmesine yardımcı, hakça gelir dağılımını sağlayıcı olmalıdır.
- * Asgari ücret, iller itibarıyla malların perakende fiyat farklılıklarını gerçek olarak tespit etmek, bunların asgari ücrette yansımaları sağlamak suretiyle ülke çapında tek ücret olarak tespit edilmelidir.

Asgari ücreti belirlemekle görevli Komisyonun yaptığı çalışmalar sırasında kabul edilen bu ilkelere uyulmadığı ve asgari ücret daha belirlenirken tartışmalı ve çelişkili yönler bulunduğu işçi kesimi tarafından sürekli olarak yinelenmiş⁽⁸⁾ ve hazırlanan raporlarda bu durum çeşitli verilerle⁽⁹⁾ ortaya konulmuştur.

Sayın Başbakan 11

Temmuz 1996 günü TBMM'de yaptığı bir konuşmasındaki şu saptaması dikkat çekicidir: "Devletimiz, iki çocuklu bir ailenin aylık asgari mutfak masrafı 18 milyon derken, dört çocuklu bir aileye ayda 8 milyon verip, 3 milyon lirasını vergi olarak kesiyor."⁽¹⁰⁾

TÜRK-İŞ, çalışanların ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesine yönelik önemli uygulamalardan biri olan asgari ücrette büyük önem vermektedir. Etkin bir sosyal politika aracı olarak, çalışanların düşük ücretlere karşı korunması ve çağdaş bir toplum içinde yaşayan işçinin, ailesi ile birlikte olağan ihtiyaçlarını karşılayan düzeyde asgari ücretin belirlenmesini talep etmektedir.

Bunun için;

- * Asgari ücretin ulusal düzeyde ve sanayilerin ayırımı yapılmadan belirlenmesi uygulamasının sürdürülmesini;
- * Asgari ücret belirlenirken işçinin ailesiyle birlikte dikkate alınmasını;
- * Belirlenen tutarın işçinin eline net geçecek biçimde düzenlenmesini;
- * İşçinin satın alma gücünün ileriye dönük olarak korunabilmesi için gerekli bir iyileştirmenin ilave edilmesini;
- * Besin içi/besin dışı harcama oranlarının, uluslararası alandaki

gelişmeler ve ilkeler doğrultusunda belirlenmesini;

- * Belirlenen asgari ücretin adil gelir dağılımını sağlamaya yönelik olmasını ve refahtan pay içermesini,

savunmaktadır. Gerçekçi, bilimsel ve objektif bir asgari ücretin ancak söz konusu ilkeler çerçevesinde belirlenebileceğini ve bu ilkeler çerçevesinde saptanan asgari ücretin "insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi" sağlamaya yeteceği inancındadır.

DİPNOTLAR:

- 1) Resmi Gazete, 12 Şubat 1972, Sayı 14097.
 - 2) MOLLAMAHMUTOĞLU Hamdi, Hizmet sözleşmesi, Ankara-1995.
 - 3) Resmi Gazete, 30 Aralık 1977, Sayı 16155.
Resmi Gazete, 30 Nisan 1979, Sayı 16624.
 - 4) TÜRK-İŞ, Asgari Ücret Raporu, Ankara-1993.
 - 5) Resmi Gazete, 11 Ağustos 1995, Sayı 22371.
 - 6) DİE, 1987 Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi Sonuçları.
 - 7) Resmi Gazete, 11 Ağustos 1995, Sayı 22371.
 - 8) TÜRK-İŞ 17. Genel Kurulu Çalışma Raporu, Ankara-1995.
 - 9) TÜRK-İŞ, Asgari Ücret Raporu, Ankara-1993.
BAĞDADIÖĞLU Enis - KÜPELİ Bülent, Asgari Ücret I, TÜRK-İŞ Dergisi, Mayıs 1994.
BAĞDADIÖĞLU Enis - KÜPELİ Bülent, Asgari Ücret II, TÜRK-İŞ Dergisi, Haziran 1994.
 - 10) TBMM'de 11 Temmuz 1996 Günü Yapılan Konuşma.
- * Bu yazı Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun 1996 yılı ile ilgili belirleme çalışmalarını sona ermeden kaleme alınmıştır.

HALİT MISIRLIOĞLU (II)

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

Halit Mısırlıoğlu 1956-57 yıllarında Ankara'da Yapı-İş Sendikası'nın Genel Başkanı Fukara Tahir (Tahir Öztürk) ile bağlantı kurdu. "Fukara Tahir aşırı solcu biliniyordu. Çok eski sendikacıydı. Düz işçilikten gelmeydi. Önceleri Ulus'un merkezinde bir kahvesi vardı. Bu kahvede inşaat işçilerine yemek ve yatak verirdi. Fukara babasıydı. Kahvede sürekli fasulye kaynardı. İnşaat işkolu garibanların yeridir. Fukara Tahir garibanlara sahip çıkardı. 1946 yılında kurulup kapatılan sosyalist partilerden birinde görevi varmış. 1960'lı yıllarda da Türkiye İşçi Partisi'ne girdi. 1950'li yıllarda Ulus'un merkezindeki kahve yıkılınca, Rüzgarlı Sokakta büyük bir kahve açtı."

Mersin Yol-İş Sendikası ilk kurulduğunda mahalli bir sendikaydı. 1957 yılında milli tipe dönüştürüldü. Düşünülen, bu işkolunda federasyon kurulması gündeme geldiğinde, bunun merkezini Mersin'e almak. 1957 yılında yapılan genel kurulda sendika yöneticilerinin profesyonel olması kararı alındıysa da, bu karar uygulanmadı.

1950'li yıllarda işçilerin çoğu DP'liydi. Bunun haklı nedenleri vardı. DP, hafta tatilini ücretli hale getirdi. Genel tatillerde ücret hakkını tanıdı. İkramiye verdi. Yıllık ücretli izin hakkını getirdi. Sosyal sigorta haklarını genişletti. İşçi temsilcilerine teminat sağladı. İş Mahkemeleri Kanunu'nu uyguladı; işçi temsilcileri bu mahkemelerde hakimlik yaptı. İş mahkemelerinin kararıyla işçi işe iade edilebiliyordu. Geçmişte yaşanan birçok sorun çözüldü. Fazla mesai ücretlerinin ödenmesi gibi sorunlar kalmadı. Sendikaların grev hakkı yoktu, ama sendikacıların işyerinde ve Bölge Çalışma Müdürlüğü üzerinde önemli etkisi vardı. Hele sendikaların yöneticileri DP'lyse, itibarları ve etkileri daha da çoktu.

DP, işçiyle ilişkilerine özen gösterirdi. Başbakan Adnan Menderes 1954 yılında Mersin'de TCK Bölge Müdürlüğü'nü ziyaret etti. H. Mısırlıoğlu ve diğer sendika yöneticileriyle birlikte tabldotta yemek yedi. "İşçiler 1950 yı-

linda kişiliklerine kavuştular. İşçiler DP'ye güvenerek işyerlerindeki baskılara karşı kafa tutmaya başladılar. CHP döneminde Bakanın kapıcısı bile bakan gibiydi. DP döneminde ise işçinin ve sendikacının Bakanla görüşmesi mümkün oldu. İletilen sorunlar takip edilir ve bu konuda başvurulara bilgi verilir. DP'li gönül almasını bilirlerdi, insanca muamele yaparlardı. DP'li bir bakan bir yere geldi mi, tüm cemiyetlerin yöneticileriyle toplantı yapar, onları dinlerdi." Bunlar ve benzeri davranışlar sendikacıların işçiler ve işveren gözündeki itibarını artırıyor, DP'ye de destek sağlıyordu.

Bunlara ve çeşitli diğer nedenlere bağlı olarak işçiler ve sendikacılar arasında DP taraftarlığı yaygındı. Örneğin, Abdullah Baştürk İstanbul Zeytinburnu'da DP Ocak Başkanı idi. Halil Tunç da 1958-59 yıllarında DP Gençlik Kolları'nda çalışıyordu. Halit Mısırlıoğlu da DP'liydi. Bu yıllarda Ankara'ya gelip Refik Koraltan'ı ziyaret ettiler. Çeşitli sorunlarını iletiler.

Bu dönemde sendikaların girişimleri sonucunda harcırahlar ödettirildi, yemek parası çıkarıldı.

1957 sonrasında yaşanan ekonomik bu-
nalım, DP'nin sendikalara karşı tavrının değişmesi, kendinden yana olmayan bazı sendika birliklerini dağıtmaya çalışması ve grev hakkına ilişkin vaatlerini tutmaması nedeniyle, DP'ye duyulan sempati azalmaya başladı. Bu da DP'yi rahatsız etti. Ancak 27 Mayıs olduğunda işçinin yine yüzde 90'ı DP'liydi.

1960 öncesinde Çukurova'da Güney Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu kuruldu. Başkanı, enerji işkolundan Mehmet Emin Yıldırım'dı. Ancak Federasyon'un büyük çapta bir faaliyeti olmadı. Güney Bölgesi Federasyonu, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği ile bağlantılıydı.

1960 sonrasında bu birlikler kapatıldı ve

yerlerine TÜRK-İŞ Bölge Temsilcilikleri kuruldu. "Bu birlikler kalsaydı sendikacılık hareketi bugünkü gibi olmazdı, güçlü olurdu."

Mersin Yol-İş'in bir lokali vardı. Ayrıca bir doktorla anlaşma yapılmıştı. Doktor, işçi çocuklarını muayene ediyordu.

H. Mısırlıoğlu 1963 yılında A.B.D.'ye gitti. "Burada bize sert sendikacılık öğretildi. Partilerüstü sendikacılık öğretilmedi."

Bu dönemde Mersin'de de Kıbrıs Türk'tür Cemiyeti şubesi kuruldu. "Talimatlar Ankara'dan gelirdi Gösteriler yaptık. Toplantılara katılırdık."

1950'li yıllarda Karayolları'nın çeşitli bölge müdürlüklerinde kurulmuş sendikalar belirli aralıklarla Ankara'da toplantı yapardı. Genel Müdürlükle görüşme öncesinde sorunlar birlikte değerlendirilirdi. Bu dönemde sendikaların olanakları son derece sınırlıydı. Ankara'ya gelindiğinde ya Erciyes Otelinde, ya da İtfaiye Meydanı'ndaki bir otelde kalınırdı. "Köfte piyaza talim ederdik. Toplantılara teybimle giderdim. Görüşmeleri banta alırdım. Adım Bölükbaşı'na çıkmıştı."

Bu görüşmeler sayesinde, Bakanlık oluru ile tüm işçiler için birer derece terfi alındı. Böylece işçi ücretlerine zam yapıldı. Bu dönemde aylıkların zamanında verilmemesi de önemli bir sorundu. 10-15 gün gecikme olurdu. Bunların zamanında ödenmesini sağlamak da sendikaların önemli görevlerinden biriydi. Ayrıca İşçi Sigortalı Kurumu'na ilişkin sorunlar çıkardı. Bu dönemde belirli hakların alınması için hiçbir direniş veya eylem yapılmadı.

Bu yıllarda tek tek sendikalar doğrudan TÜRK-İŞ'e üyeydi. "Ankara'ya her gelişte TÜRK-İŞ'i de ziyaret ederdik."

27 Mayıs ihtilali sonrasında birçok sendikacı gözaltına alındı. Sendikaların genel sekreterinin ihbarı üzerine, Halit Mısırlıoğlu da 13 gün gözaltında tutuldu. Sonra serbest bırakıldı.

1961 yılında Türkiye İşçi Partisi kuruldu. Halit Mısırlıoğlu, Sakıp Bulutlu, Arif Hikmet Mısırlı ve arkadaşları Mersin'de TİP il örgütünü kurdular. H. Mısırlıoğlu bir süre TİP Mersin İl Başkanlığı görevini üstlendi. H. Mısırlıoğlu bu dönemi şöyle anlatıyor: "Parti için yer bulamadık. Dükkan tuttuk. Kepenkleri kırdılar. Tabelayı eve astım. Camları kırdılar. Bütün bunlara rağmen, Mersin işyerlerinden TİP için para toplayıp, genel merkeze gönderdik."

H. Mısırlıoğlu daha sonra TİP'ten ayrıldı. "TİP'in Kongresine çağırılmadık. Kongrede Tü-

züş, Kurtuluş Savaşı'nda bize yardımcı olan ülkelerle dostluk konusunda bir madde eklenmiş. Ayrıca bir yemekte de Enternasyonal söylenmiş. Bunlara karşı çıktık. TİP'ten ayrıldık."

H. Mısırlıoğlu daha sonra Çalışanlar Partisi'nin kuruluş çalışmalarına da katıldı. Ancak bu partiyi kurma çalışmaları başarısızlıkla sonuçlandı.

1963 yılı Ocak ayında TÜRK-İŞ'te mahalli Yol-İş Sendikalarının toplantısı yapıldı. Bu toplantıya TCK'nın çeşitli bölge müdürlüklerinde örgütlü tüm kuruluşlar katılmadı. Seyfi Demirsoy bu toplantıda bir tüzük hazırlanmasını istedi. H. Mısırlıoğlu ve arkadaşları bir tüzük hazırladı. Tüzük sendikalara postalanarak görüş istendi. Ancak sendikaların çoğu bu konuda görüş bildirmekten kaçındı.

H. Mısırlıoğlu bu sırada A.B.D.'ye gitti. Mısırlıoğlu A.B.D.'de iken, Ankara'da bir toplantı yapıldı ve 9 Eylül 1963 günü Yol-İş Federasyonu'nun tüzüğü vilayete verilerek, tüzük kişilik kazanıldı. Ancak Mersin Yol-İş Sendikası kuruluşta yer almadı.

Yol-İş Federasyonu'nun kuruluşundan kısa bir süre sonra 1. Genel Kurulu toplandı. H. Mısırlıoğlu delege değildi. Ancak kendisine Federasyon Başkanlığı önerildi. H. Mısırlıoğlu, federatif tip örgütlenmeye karşı olduğunu, millî tip sendikacılığı savunduğunu söyledi. Seyfi Demirsoy ve Halil Tunç devreye girdiler, Halit Mısırlıoğlu'nu adaylığa razı ettiler. Genel Kurul önce Halit Mısırlıoğlu'nu delege olarak kabul etti. Genel Başkanlık için Halit Mısırlıoğlu, Muammer Çözgezen ve Hikmet Tekbudak aday oldu. H. Mısırlıoğlu seçildi. Şaban Erik de genel sekreter oldu.

Halit Mısırlıoğlu 1963 yılına kadar amatör sendikacıydı. İlk kez Federasyon'a seçilince profesyonel sendikacılığa geçti. Ankara'ya geldiğinde 52 bin lirası ve 42 Cumhuriyet altını vardı. İşyerindeki maaşı ayda 2 bin lira iken, YOL-İŞ Federasyonu genel başkanı olarak ayda 1750 lira almaya başladı.

Yol-İş Federasyonu'nun bu tarihte hiçbir şeyi yoktu. Bir yer kiralandı. 80 bin liralık malzeme alındı. Telefon başvurusu yapıldı. "S. Demirsoy'un torpiliyle hemen telefon bağlandı." Karayolları Genel Müdürü Tahsin Bey'le görüşüldü. Toplu iş sözleşmesi taslağında Sanat Sınıfı Yönetmeliği sistematigi üzerinden gidilmesi konusunda anlaşma sağlandı. Halit Mısırlıoğlu, Şaban Erik, Ali Rıza Akkemik, Rafet Altun, Adnan Gün ve Temel Malkoç'tan bir pazarlık komitesi oluşturuldu. Bu günlerde, otelde kalacak para olmadığından, Federasyon binasının altındaki ardi-

ye, yatakhane haline getirildi ve orada yatıldı.

1961 Anayasası'nın sendikalar haklarına ilişkin 46. ve 47. maddelerinin görüşülmesi öncesinde TÜRK-İŞ'in çeşitli girişimleri oldu. 1963 yılında da 274 sayılı Sendikalar Yasası ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası tasarıları Meclis'te görüşülürken TÜRK-İŞ sistemli bir çalışma gerçekleştirdi. Tasarı maddelerinin Meclis'te görüşülmesi sırasında hangi milletvekili konuşacaksa, o ilin sendikacıları Meclis'e getiriliyordu.

1964 yılı başında Karayolları Gn. Md. iş yerlerinde toplam 17.800 işçi çalışıyordu. Bu işçilerin yalnızca 5400'ü Federasyon'a bağlı sendikalara üyeydi. Bu nedenle, toplu iş sözleşme görüşmelerine başlamak amacıyla yetki alınabilmesi için çok sayıda üye fişi dolduruldu. Katı yumurta kullanılarak giriş beyannameleri mühürlendi. "Amerika'dan aldığım toplu iş sözleşmelerini Türkçe'ye çevirttim, taslak hazırlığında bunlardan da yararlandım." 1964 yılı Ağustos ayında da ilk toplu iş sözleşmesi imzalandı.

Toplu iş sözleşmesinin imzalanması Yol-İş Federasyonu tarafından radyo ile ilan ettirildi. Ayrıca, yalnızca sendika üyelerinin toplu iş sözleşmesinden yararlanabileceği konusundaki bir bildiri işyerlerinde dağıtıldı. Karayolları Gn. Md., sendika üyesi olsun olmasın herkesin toplu iş sözleşmesinden yararlanabileceği konusunda bir talimat çıkardı. Ancak Yol-İŞ'in tepkisi üzerine bu tavır değişti, genelge iptal edildi.

Federasyon aidatı işçi başına ayda 2 liraydı. Bu miktar, işçi ücretlerinden işveren tarafından kesilecek ve doğrudan Federasyon'un hesabına yatırılacaktı. Böylece Federasyon'un mali sorunları önemli ölçüde çözüldü.

H. Mısırlıoğlu Yol-İş Federasyonu Genel Başkanlığı döneminde TÜRK-İŞ'te de etkili oldu.

TÜRK-İŞ'in 1964 yılındaki genel kurulunda "CHP'liler bir partinin desteklenmesini istedi. Ancak, Seyfi Demirsoy ve Halil Tunç'un konuşmalarıyla partilerüstü politika anlayışı kabul edildi. Ayrıca, milletvekilleri marifetiyle her partide etkili olmaya çalışılması kararlaştırıldı."

Halit Mısırlıoğlu, Halil Tunç'la olan anlaşmazlığı nedeniyle, TÜRK-İŞ'in 1966 yılında toplanan 6. Genel Kurulunda Yönetim Kurulu dışında kaldı. Bu genel kurulda Rıza Kuas TÜRK-İŞ'i eleştiren çok sert bir konuşma yaptı. TİP'liler İbrahim Güzelce'yi genel sekreterliğe aday gösterdiler. Ancak seçilemedi. Genel

kurulda ikinci konuşmalar ve tartışmalar yapıldı.

Halit Mısırlıoğlu daha sonraki yıllarda TÜRK-İŞ içindeki sosyal demokrat hareketin önderlerinden oldu. H. Mısırlıoğlu 1970 yılında ünlü 4'ler Raporu'nu hazırlayan kişilerden biriydi. Metnin hazırlanmasında Şükrü Koç'un ve Osman Nuri Koçtürk'ün önemli katkıları oldu. Halil Tunç Yol-İş Federasyonu genel kuruluna gelerek 4'ler Raporu aleyhinde konuştu. Ancak konuşması tepkiyle karşılandı. 4'ler Raporu Yol-İş Federasyonu Genel Kurulunda onaylandı. H. Mısırlıoğlu bundan kısa bir süre sonra yayınlanan 12'ler Raporu'nu da hazırlayanlar arasındaydı.

H. Mısırlıoğlu, 15-16 Haziran olaylarının hükümet ajanları tarafından tertiplendiği, gereken zemin hazırlandıktan sonra işçinin tahrike geldi kanısındaydı.

H. Mısırlıoğlu 12 Mart muhtırasını onaylamadı. TÜRK-İŞ'te yapılan bir toplantıda, "Askerler gelirse askere karşı çıkmamız gerek, sendikacılık biter" dedi. Ancak TÜRK-İŞ bütnülüğü içinde etkili olamadı.

H. Mısırlıoğlu, 1973 yılında toplanan TÜRK-İŞ Genel Kurulu'nda genel başkanlığa aday oldu. Ancak aynı grup içinde yer alan bazı delegelerin oy vermemesi nedeniyle, seçilemedi.

Halit Mısırlıoğlu'nun unutulmaz başarılarından biri de, 12 Eylül darbesinden kısa bir süre önce, yaklaşan darbeyi sezerek, Karayolları Gn. Md. toplu iş sözleşmesini çok güzel koşullarla bağlamasıdır. Bu olayı şöyle anlattı: "Toplu sözleşme görüşmeleri sırasında Turgut Özal ve Kazım Oksay'la çok sert tartışmalara girildi. Anlaşma sağlanamadı. Diğer sendikalarla da birlikte hareket edilmiyordu. İhtilalin kokusu alınıyordu. Başbakan Süleyman Demirel'le görüştüm. Durumu anlattım. Ekrem Ceyhun ve Turgut Yücel yardımcı oldular. Tehlikelerden söz ettik. Nuri Beşer ile birlikte İçişleri Bakanı'na gittik. Turgut Özal'la yalnız başıma konuştum. 'Ben devreden çıkıyorum,' dedi. Süleyman Demirel'le yine görüştüm. 'Olur olmaz taleplerde bulunma,' dedi. Selahattin Kılıç ve Genel Müdürle toplu iş sözleşmesini bağladık. İçimizden haber alıyorlardı. Neler yapabileceğimizi biliyorlardı."

Yol-İş Federasyonu Halit Mısırlıoğlu'nun yönetimi altında Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketi içinde çok etkili bir noktaya geldi. H. Mısırlıoğlu, YOL-İŞ'in 1980 yılı Eylül ayı içinde planlanan ve ancak askeri müdahale nedeniyle ertelenen genel kurulunda genel başkanlıktan ayrıldı.

TÜRKİYE'NİN EKONOMİK BÜYÜME SORUNU

BÜLENT KÜPELİ

TÜRK-İŞ Araştırma Uzmanı

Ülkemizde uygulanan makro ekonomik politikalar toplumun tümünü dolaylı veya doğrudan etkileyen politikalardır. Uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların; toplumumuzun geleceğini kurma, refahını artırma ve refahını yaygınlaştırma gibi işlevleri yerine getirmesi gerekir. Uygulanan politikaların başarısı ya da başarısızlığı bunların gerçekleştirilmesine bağlıdır. Başarılı olunabilmesi ise;

- Makro ekonomik istikrarın sağlanması na,
- Ekonomik büyümenin sürdürülebilir olarak gerçekleştirilmesine,
- Yaratılan gelirin üretim sürecine katılanlar arasındaki dağılımın dengesizlik yaratmadan çözülmesine;

bağlıdır. Kuşkusuz bu üç temel sorunun çözüme kavuşturulmasının demokratik bir yapı içinde yerine getirilmesi temel ön koşul olarak, her türlü tartışmanın dışındadır.

Türkiye'de bu üç temel sorun, 1970'li yılların sonundan başlayarak özellikle 1990'lı yıllarda da uygulanmaya devam edilen başarısız politikalar sonucu çözüme kavuşturulması bir yana önemini giderek artırmaktadır.

Her biri önemli bu sorunlardan; sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin sağlanması, sağlıklı ve düzenli bir ekonomik büyümenin alt yapısının oluşturulması bakımından Türkiye'nin gündeminde öncelik taşıyan bir konudur. Çünkü düzenli bir ekonomik büyümenin gerçekleştirilemediği yapıda gelir dağılımı, işsizlik gibi temel sorunların uzun sürede sağlıklı bir şekilde çözülme olanağı da bulunmamaktadır.

Son dönemlerde ülkede egemen olan siyasal yaklaşımın bir sonucu olarak günü kurtarıcı, palyatif çözümlere başvurulması nedeniyle sağlıklı ve istikrarsız bir büyüme süreci yaşanmaktadır. Artık düzenli bir büyüme sürecine girilmesi için ekonomik büyüme alt yapısının oluşturulması zorunludur. Bunun için de, öncelikle ülke koşullarına ve dünyadaki gelişmelere uyumlu kaynak kul-

lanımını düzenleyici, yönlendirici hedef belirleyici bir planlamaya ihtiyacı bulunmaktadır.

Türkiye ekonomisi, yaşanan değişim politikalarını, krizleri, siyasi belirsizlikleri içeren 1979-1995 döneminde, yazılı belgeler olmaktan başka hiçbir niteliği olmadığını kanıtlayan üç adet Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP) uygulaması geçirmiştir. Kalkınma planlarında hedeflenen büyüme hızlarının daima gerisinde kalmış, hedef ve gerçekleştirmeler arasında büyük sapmalar meydana gelmiştir. Söz konusu onaltı yıllık dönemde birincisi, 1980'de ekonomide köklü değişimi içeren dışa açılma ve uluslararası ekonomiye entegre olmayı amaçlayan liberalleşme politikalarını getiren kararlar, ikincisi, bu politikaları devam ettirmek amacıyla krize giren ekonomiyi kurtarmaya yönelik 1994'de uygulamaya konulan istikrar önlemleri olmuş ve anılan dönemde ekonomi birçok kez istikrarsız bir yapı göstermiştir.

1979-1983 dönemini kapsayan Dördüncü BYKP döneminde yıllık ortalama yüzde 8.0'lık büyüme hedefine karşın yüzde 1.7 oranında büyüme gerçekleştirilmiştir. Beşinci BYKP döneminde sapma biraz azalarak yıllık ortalama yüzde 6.3 büyüme hedefine karşın, yüzde 4.7 olarak gerçekleşmiş. Altıncı BYKP döneminde ise oranlar sırasıyla yüzde 7.0 ve yüzde 3.5 olmuştur. Yani büyüme hızındaki gerçekleşme oranı, hedeflenenin yarısı kadar olmuştur. (TABLO 1)

TABLO 1- KALKINMA PLANLARINDA BÜYÜME HIZLARI HEDEFLERİ ve GERÇEKLEŞMELERİ (Yıllık Ortalama)

Sektör	IV. PLAN 1979-1983		V. PLAN 1985-1989		VI. PLAN 1990-1994	
	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme
Tarım	5.3	0.3	3.6	0.8	4.1	1.6
Sanayi	9.9	2.4	7.5	6.5	8.1	3.8
Hizmetler	8.5	2.6	6.5	5.0	6.7	4.1
GSYİH	8.2	2.0	6.3	4.6	6.8	3.6
GSMH	8.0	1.7	6.3	4.7	7.0	3.5

Kaynak : DPT

Plan hedeflerine ulaşmaktan çok uzak olmasının yanı sıra, büyüme hızlarının istikrarsızlığı, Türkiye ekonomisindeki son dönemin genel yapısına uyum göstermektedir. 1990'lı yılların büyüme hızlarına bakıldığında, yıllık büyüme hızlarında kısa aralıklarla büyük boyutlu dalgalanmalar gözlenmektedir. 1989 yılındaki yüzde 1.6'lık büyüme hızından sonra 1990 yılı en yüksek yüzde 9.4 ve 1994 yılı en düşük yüzde -6.1 arasında değişen büyüme oranları gerçekleşmiştir. (TABLO 2)

TABLO 2- GSMH ve SEKTÖREL BÜYÜME HIZLARI (%)

Sektörler	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996(*)
Tarım	6.8	-0.9	4.3	-1.3	-0.7	2.6	3.0
Sanayi	8.6	2.7	5.9	8.2	-5.8	12.1	4.8
Hizmetler	10.3	0.6	6.5	10.7	-6.6	6.4	4.5
GSYİH	9.3	0.9	6.0	8.0	-5.5	7.3	4.5
GSMH	9.4	0.3	6.4	8.1	-6.1	8.1	4.5

(*) Program

Kaynak : DİE-DPT 1996 Yılı Programı

1990 yılında yüzde 9.4 oranında gerçekleşen büyüme hızı 1991 yılında körfez krizi nedeniyle ekonominin gerekli tedbir mekanizmalarından yoksun yapısı sonucu yüzde 0.3'e gerilemiştir. 1992 ve 93 yıllarında tekrar yükselerek yüzde 6.4 ve yüzde 8.1 büyüyen ekonomi 1994 yılında yaşanan kriz ve sonrasında alınan önlemler ile daralan iç talep ve üretimdeki daralma sonucu yüzde -6.1 gibi 1945 yılında gerçekleşen yüzde 15'lik gerilemeden bu yana, son 50 yılın GSMH'daki en büyük gerilemesi meydana gelmiştir.

Geçtiğimiz 1995 yılının ilk çeyreğinde de yüzde 0.3 oranında gerileyen GSMH, yılın ikinci çeyreğinden itibaren iç talepteki canlanma, kapasite kullanım oranlarındaki gözlenen artışlar sonucu yüzde 12.6, üçüncü çeyrekte yüzde 10.7, son çeyrekte de yüzde 7.7 oranında artmıştır. Böylece yılın tamamında GSMH büyümesi yüzde 8.1 olarak gerçekleşmiştir. İthalattaki hızlı yükselme üretim ve iç talep canlandırılmasından kaynaklanmıştır. 1995 yılında ithalat bir önceki yıla göre yüzde 53.5 oranında artmış ithalatın alt ayırımında ise, en yüksek artış yüzde 58.8 ile tüketim malları ithalatında gerçekleşmiştir. GSMH'nın yüzde 8.1 büyüdüğü dönemde dış ticaret açığı 4.2 milyar dolar seviyesinden 13.2 milyar dolara yükselmiştir.

1996 yılında GSMH'nın yüzde 4.5 oranında büyümesi program hedefi olarak açıklanmıştır. Bu hedefin, Tarım'da yüzde 3.0 Sa-

nayi'de yüzde 4.8, Hizmetler'de yüzde 4.5'lik artışlarla sağlanması öngörülmektedir. 1996 yılının ilk çeyreğinde GSMH bir önceki yılın ilk çeyreğindeki yüzde 0.3'lük gerilemenin ardından, dış ticaret verileri yayınlanmamış olmakla birlikte, geçici rakamlara göre yüzde 9.9 büyüme göstermiş bulunmaktadır.

Ekonominin büyüme hızı kadar, bunun nereden kaynaklandığı da yani büyümeye tüketim, yatırım, dış kaynak artışlarının ne ölçülerde katkıda bulunduğu da önem taşır. Bu çerçevede yapılan değerlendirme, Türkiye ekonomisinin istikrarsız büyümesi yanı sıra sağlıklı bir büyüme gerçekleştirildiğini de ortaya koymaktadır. (TABLO 3)

TABLO 3- GSMH BÜYÜMESİNE KATKILAR (%)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996(*)
Tüketim	7.9	1.7	4.7	6.5	-4.5	5.6	3.8
Yatırım	6.2	-2.4	1.4	7.0	-8.7	6.2	1.8
Dış Kaynak	-4.7	1.1	0.3	-5.4	7.2	-3.8	-1.1
GSMH Büyüme	9.4	0.3	6.4	8.1	-6.1	8.1	4.5

(*) Program

Kaynak : 1996 Yılı Programı

1990 öncesinde gerçekleşen düşük büyüme hızları, ekonomik büyüme hızlandırma politikasında iç talebin ön plana çıkarılma zorunluluğunu getirmiştir. Nitekim tablodan da görüleceği üzere 1990'lı yıllarda büyüme esas itibariyle tüketim harcamalarındaki artıştan, bu arada kamu harcamalarındaki kısılma da dikkate alındığında, özel tüketim harcamalarındaki artıştan kaynaklanır durumdadır.

Tüketim harcamalarının uyarılması, yurtiçi tasarrufların gerilemesi sonucunu da doğurmuştur. Yurtiçi tasarrufların GSMH'ya oranı 1988'de yüzde 27.2 iken sürekli düşüş göstererek 1993'te yüzde 21.8'e gerilemiş, kriz sonrasında da eğilim değişmeyerek yüzde 21.4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Tüketim harcamalarının artışı yurtiçi tasarrufların gerilemesiyle birlikte büyük boyutlu dış kaynak gereksinimi yaratmıştır. Bunun alt yapısı da hazırlanarak 1989 yılında 32 sayılı karar olarak bilinen "konvertibilite kararı"nın da alınmasıyla, sermaye hareketleri üzerindeki kısıtlamalar büyük ölçüde kaldırılmıştır. Artan ithalat talebini karşılayacak sıcak para olarak ifade edilen kısa vadeli sermaye hareketleri, yüksek iç faiz ve döviz fiyatının düşürülmesiyle yoğunlaşmış ve ekonominin ihtiyaç duyduğu dışkaynak gereksinimi karşılanmıştır. Bu şekilde sağlanan yüksek büyü-

me hızının sürdürülebilir olmadığı, dış borçların artmasıyla dış ticaret açığı ve cari işlemler açığında kendini göstermiştir. Nitekim, kamçılanan iç talep ile yüksek büyüme oranının gerçekleştiği 1993 yılında dış ticaret açığı ve cari işlemler açığı tarihin en büyük açıklarını vermiş, açıkların yarattığı döviz talebi kurların sıçrama göstereceği beklentisini doğurmuş, talep ancak Merkez Bankası rezervlerinin eritilmesiyle karşılanmıştır.

Bu arada daha fazla dış borca yönelme ve faiz oranını baskı altına alma çabaları da sürdürülmüştür. Fakat 1993 yılı sonunda açıkların sürdürülebilir olmaması nedeniyle Türkiye'ye kredi verenlerin daha fazla kredi vermeyeceklerini belirtmeleri, pembe tablonun bir anda kararmasını getirmiştir.

1994 yılı başlarında mali piyasalarda ortaya çıkan krizin reel sektörü de kapsaması sonucu alınan kararlar tüketim harcamalarını ve zaten yetersiz olan sabit sermaye yatırımlarının iyice geriletilmesi sonucunu getirmiştir. Yapısal tedbirlerden uzak olarak 1995 yılında ve 1996 yılının ilk yarısındaki gelişmeler de kriz öncesi politikalara yönelme eğiliminin eşliğinde olduğunu hissettirmektedir.

Büyüme hızını uzun dönemde belirleyecek yatırımların yetersiz olması büyümeye katkısını da azaltmaktadır. Yurtiçi tasarruflarla bağlantılı olarak sabit sermaye yatırımlarındaki yetersizlik ve sektörler itibariyle mevcut dengesizlik sorunu daha da büyümektedir. 1990'lı yıllar toplam sabit sermaye yatırımlarının artmadığı bir dönemdir.

1988 yılında GSMH'ya oranı yüzde 26.1 olan sabit sermaye yatırımları, sonraki yıllarda düşüş eğilimine girmiş, 1993 yılında büyük ölçüde dış kaynak kullanımının etkisiyle tekrar yüzde 25.3 düzeyine çıkmıştır. Fakat sonraki yıllarda düşme eğilimi sürmüştür. 1994 yılında yüzde 24.3, 1995'te yüzde 23.4'e gerileyen sabit sermaye yatırımlarının 1996 programında GSMH'ya oranının yüzde 24.5 olması hedeflenmektedir.

Bu dönemde kamu kesimi yatırım yapamaz duruma düşürülmüş, sürekli gerilerken özellikle KİT yatırımları özelleştirmeye zemin hazırlama amacına yönelik olarak iyice düşürülmüştür. 1990'lı yıllarda kamu kesimi sabit sermaye yatırımlarının toplam içindeki payı yüzde 34'den yüzde 20'ye kadar gerilemiştir. Düşen kamu sabit sermaye yatırımları içindeki yüzde 41.3 olan KİT'lerin payı 1994 yılında yüzde 29'a düşmüştür. Yani bir yandan yatırımlarda kamu payı düşürülmüş,

düşen payın içinde de KİT'lerin payı iyice azaltılmıştır.

5 Nisan İstikrar Tedbirleri doğrultusunda 1994 yılında sabit fiyatlarla yüzde 43.4 oranında azalan kamu sabit sermaye yatırımları 1995 yılında da yüzde 2.3 oranında gerilemiştir. Toplam sabit sermaye yatırımları da 1994 yılında yüzde 17 oranında azalmış ve bu eğilim yüzde 2.3'lük gerilemeyle 1995 yılında da devam etmiştir.

Toplam içinde özel kesim sabit sermaye yatırımları artmakla birlikte istikrarsızlık ortamının da etkisiyle üretken yatırımlara yönelmek yerine kısa dönemde geri dönüşü olan sektörlerle yönelmiştir. Geçmiş dönemde yapılamayan toplam sabit sermaye yatırımları böylece ekonomik büyümenin sağlıklı ve hızlı bir şekilde olmasını engelleyen unsurlardan biri durumundadır.

Sabit sermaye yatırımlarının görece olarak düşük düzeylerde olması yanısıra ekonomik sektörler itibariyle dağılımı da hızlı bir ekonomik büyümeyi sağlayacak şekilde değildir. Yatırımların sektörel dağılımında imalat sanayi enerji, tarım ve madencilik sektörlerine yapılan yatırımların payında bir yükselme olmadığı hatta bazılarında ciddi gerilemeler olduğu görülmektedir. Enerji sektörü 1989 yılında toplam sabit sermaye yatırımları içinde yüzde 7.3 oranında iken yıllar boyunca sürekli gerileyerek 1994 yılında yüzde 2.8'e düşmüştür. 1995 yılında ise yüzde 3.4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Tarım sektörünün payı istihdamdaki payının düşmesine paralel olarak bir miktar gerileme göstermiştir. İmalat sanayi yatırımları 1980'li yılların ikinci yarısında başlayan gerileme sürecini 1990'larda da sürdürmüştür. Toplam sabit sermaye yatırımları içindeki imalat sanayi payı yüzde 23'ler düzeyinden 1993 yılında yüzde 18.1'e gerilemiş, daha sonra yüzde 20.9'a ve 1995 yılında yüzde 22.2'ye çıkmıştır. Söz konusu dönemde kamu, imalat sanayinden hemen hemen tamamen çekilmiştir.

Buna karşın sabit sermaye yatırımları ağırlıklı olarak konut, haberleşme ve ulaştırma sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Özel sektör yatırımları da ağırlıklı olarak konut ve hizmetlere kaymış, konut yatırımları özel sektör sabit sermaye yatırımları içinde 1985 yılında yüzde 32 pay alırken 1994 yılında yüzde 48.4'e kadar yükselmiş, 1995 yılında yüzde 46.2 olmuştur.

Türkiye ekonomisi son yıllarda gösterdiği hem istikrarsız hem de düşük büyüme hızıyla diğer gelişmekte olan ülkelerin de gerisinde kalmıştır.

TABLO 4- GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE BÜYÜME HIZLARI (%)

	1990	1991	1992	1993	1994(*)	1995(*)
Gelişmekte olan ülkeler ortalaması	3.8	4.5	5.9	6.1	5.6	5.7
Afrika	1.9	1.4	0.2	1.0	3.3	4.5
Asya	5.8	6.2	8.2	8.5	8.0	7.3
Yeni Sanayileşen Asya Ülkeleri(1)	7.2	7.6	5.6	6.1	7.4	-
Orta Doğu ve Avrupa	4.0	1.9	7.0	4.8	1.4	3.2
Latin Amerika	0.3	3.4	2.5	3.4	2.8	3.2

(*) Tahmin

(1) (Güney Kore, Honkong, Singapur, Tayvan)

Kaynak : DPT 1995 yılı Geçiş Programı, VII. BYKP öncesinde Makro Ekonomik Gelişmeler

Görüldüğü gibi gelişmekte olan ülkeler, ülke grupları itibariyle farklılık göstermekle birlikte 1990'lı yıllarda hızlı büyüme sürecini devam ettirmektedir. Özellikle yeni sanayileşen Asya grubu ülkelerindeki (Güney Kore, Singapur, Honkong, Tayvan) yüksek ve sürekli büyüme hızları ile Türkiye'nin gösterdiği büyüme arasındaki fark dikkat çekmektedir.

Buraya kadar yaptığımız belirlemeler, başlangıçta da ifade edildiği gibi, sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin sağlanması, sağlıklı ve düzenli bir ekonomik büyümenin alt yapısının oluşturulması sorununu Türkiye'nin ekonomik gündeminde son derece önemli bir yere oturtmaktadır.

Gerçekleştirilen ekonomik büyüme sağlıklı kaynaklara dayanmamaktadır. Yatırımlar yetersiz ve sektörler itibariyle dağılımı dengesizdir. Ekonomik büyüme dış kaynaklarla, para ve maliye politikalarının etkisiyle iç talep canlandırılarak sağlanabilmektedir. İç talep kısıldığında büyüme oranlarının hızla düştüğü gözlenmektedir. Uygulanan ekonomik politikalarda ortaya çıkan değişiklikler büyümeyi önemli ölçüde dalgalandırmakta ve ekonomide önemli belirsizliklere neden olmaktadır. Yatırımların yetersiz olduğu, büyümeyi sürükleyici güce sahip olmadığı yapıda gerçekleştirilen ekonomik büyüme önemli ölçüde kapasite kullanım oranlarındaki değişimlerle sağlanmaktadır. Burada dikkati çeken en önemli nokta ise, gerçekleştirilen büyümeye karşın istihdamın artmamasıdır. Bunun önemli bir nedeni büyüme sürecindeki iş-çıkışların yarattığı belirsizliktir. İstihdam artırmaya yönelik politikaların olmaması, istihdam yaratıcı yatırımlara yönelinmemesi de önemli bir neden olarak sa-

yılabilir.

Yıllık nüfus artışının yüzde 1.8-2.0 olduğu ülkede büyüme hızlarındaki gerçekleştirmeler yetersizdir. Yapısal tedbirler alınmadan mevcut yapıyla 1996-2000 yıllarını kapsayan VII. BYKP'ndaki yüzde 5.5 ve 7.1'lik büyüme projeksiyonlara karşın gerçekleştirmeler geçmiş planlardan farklı olamayacaktır.

Diğer taraftan ekonominin krize girdiği dönemlerde başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun büyük kesimine ağır yükler getirildiği, sorumlusu olmadıkları halde faturanın toplumun bu kesimine çıkarıldığı, bunun istihdam daraltılarak, reel ücretler düşürülerek gerçekleştirildiği görülmektedir. Birincisinde 1980'deki kararlarla iç talebi kısım, dış satıma dayalı büyümeyi sağlayacak bir ekonomi hedeflenmiştir. Özel sektör sermaye birikiminin oluşturulmasına yönelik kamu kaynaklarını kullanmayı sağlayan politikalar uygulamaya konulmuş, gelir dağılımı olabildiğince bozulmuş, reel ücretler düşürülmüştür. Ekonominin tekrar krize girdiği 1994 yılında başarısızlığı kanıtlanan benzer politikalar tekrar uygulamaya konulmuştur.

Önümüzdeki dönemde Türkiye'nin kalkınma, sanayileşme, büyüme politikalarını kendisinin tespit edip uygulamaya olanağı da, Avrupa Birliğine üye olmadan girilen Gümrük Birliği nedeniyle ortadan kalkacaktır. Ülkemiz için Gümrük Birliğine girilmesiyle AB içinde olmasa da alınacak kararlara uyma zorunluluğu bulunmaktadır. Sonuçta; Türkiye Avrupa Birliği'nin ekonomik mevzuatını, sınai ve ticaret politikalarını, rekabet politikasını benimsemek ve uygulamak zorundadır. Bu ekonomik gelişme politikalarında köklü değişimlerin yaşanması sonucunu getirecektir. Meydana gelecek değişimler sosyal yaşamda büyük sorunlar doğuracaktır. Avrupa Birliğinde Sosyal Şart ve Avrupa Birliği Sosyal Hukukuyla oluşturulan sosyal politikalar ve endüstri ilişkiler sistemi, çalışma standartları ve sendika özgürlüğü olmadan yalnızca rekabete yönelik ekonominin oluşturulması çalışma yaşamında olumsuzlukların artmasını getirecektir.

Türkiye ekonomik ve sosyal politikalarını ülke koşullarına ve dünya ekonomisindeki gelişmelere uyumlu olarak oluşturup, günü kurtarmaya yönelik tedbirler yerine sağlıklı ve düzenli bir ekonomik büyümenin alt yapısını oluşturmak zorunluluğuyla karşı karşıya bulunmaktadır.

Evet, Türkiye Siyasi hayatında yepyeni bir döneme girmiş bulunuyor. On, Onbeş yıl önce bize böylesi gerçekleri biri çıkıp anlatsaydı, hemen tersler rüyamı gördüğünü sorardık. Böylesi bir davranışı da demokrasi adına yaptığımızı sanır kendimizi demokrasinin ve Atatürk İnkılablarının başlıca koruyucuları arasına sokarak dediğimiz dedik diye inadımızı sürdürürdük. Oysa olan oldu, birbirleri hakkında söylenmedik söz bırakmayan iki lider anlaşarak Meclisten güven oyu alacak bir hükümet kurmayı başardılar. Kimlerden bahsettiğimi çok iyi biliyorsunuz. Sayın Başbakan Erbakan ve Yardımcısı Sayın Çiller'den. Şu anda Kıyamette kopmadı, ortalık toz duman hale de gelmedi.

Güvenoyu alır almaz kaynak tartışmaları süredursun genelde memurları, emekli, dul ve yetimleri, işçi emeklilerini, Bağ-Kur emeklilerini oldukça memnun eden bir zammıda yaparak Koalisyon Hükümeti işe başladı. Şimdi Meclise Hükümetçe verilen bir kaynak önergesi Meclis gündeminde tartışılmaya başlanmış bulunuyor. Sonucu ne olursa olsun bu önerge rant gelirlerinin ucuz emekle para kazanma ihtiraslılarının köşe dönücülerin, havadan para kazanma yolunu tercih edenlerin artık bazı zorunlu fedakarlıklara katılanma döneminin geldiğinin ilk işaretidir. Bu önerge atıl kapasitenin harekete geçirileceğinin de işaretlerini vermektedir. Üretimi harekete geçirerek verimliliği artırarak enflasyonu önlemenin bir yol olduğunun idrak edilmekte olduğunun göstergesidir.

TÜRK-İŞ Başkanı Sayın Meral, Refah'ın denenmesi gerektiğini ilk açıkladığında bu açıklamaya buruk bakanlar arasında doğrusunu söylemek gerekirse ben de

SIYASETTE YENİ DÖNEM

vardım. Ama ANAYOL denen olmazı oldurma macerasının hüznüyle noktalanmasıdır ki benim de Sayın Başbakanın ilk açıkladığı günlere gelmeme sebep oldu. Yani Ülkemizin legal partilerinden birisi olan en çok mebus çıkarmış altı milyonun üzerinde rey almış daha önceleri de koalisyon ortaklıkları yapmış bir partinin dışlanması gibi bir noktaya bizi götüren sebepler bizzat sayın Erbakandan da kaynaklansa haksızlıktı. Siyaseten söylen-

miş sözler demek ki bir süre sonra üstüne sünger çekilebilecek hale geliyor.

İçlerinde yakından tanıdığım sevgi ve saygı ile dostluklar kurduğum insanlar hem Refahta hem de DYP'de de var. Sözünü ettiğim insanlar Yurdumuzun yetişmiş insan gücünün önemli bir bölümünü teşkil ediyorlar. Sayın Recai Kutani Sayın Fehim Adak'ı vb. larını Ülke kalkınması söz konusu olunca nasıl anmazsınız? Aynı şey DYP'liler içinde söz konusudur. Tek tek saymaya gerek yok. Eğer koalisyon ortaklığını sudan sebeplerle bozmazlarsa bu Koalisyon Ülkeye yararlı hizmetler sunabilir. Canı yanmış Vatandaşlarımızın yangınlarını dindirebilir. Durmuş yatırımları harekete geçirebilir. Ummadık taş baş yarar, çıkmadık canda umut vardır derler ya benim siyasetteki yeni dönemden umudum da öyle. Kimbilir beni hepimizi mahcup edip oldukça uzun süreli hükümette olabilirler. Erbakanın deneyimi oldukça fazladır. Muhalefette geçirdiği uzun yıllar onu iktidara hazırlamış olmalıdır. Ortağı da öyle en azından Ülkeye oldukça pahalıya mal olmuş bir tecrübe dönemi vardır. Siyasette istikrarı koruyup, ekonomide istikrarı yakalayabilirlerse onları kim alkışlamaz.

Türkiye'nin beklediği akıllı becerikli temiz bir yönetimdir. Varsa yetenekleri bu gerçeğe uygun Hükümet olma çabasını sürdürürler ve gerek kendi partilerine gerekse Ülkeye yararlı hizmetler görürler. Ah bize biraz iyimserlik umudu verseler, umudumuzu kırmazlar ve artık yanlışlıklar komedisi oynamazlar. Türk Milleti de Türkiye'miz de daha iyiye daha güzele layık değil mi? Bekliyoruz. Dileyelim ki iyi şeyler görürüz.

TEMMUZ'96 GIDA HARCAMASI...

- Dört kişilik ailenin Temmuz'96 gıda harcaması tutarı 17.291.000.- TL.
- Aylık gıda harcaması için 3 asgari ücret yetmiyor.
- Asgari ücretli çalışanın geliri aylık gıda harcamasına ancak 9.5 gün yetiyor.
- Uygun mevsim koşulları nedeniyle sebze ve meyve fiyatlarındaki gerileme aylık artış oranını frenledi.

- Meyve ve sebze fiyatlarının hiç değişmemesi durumunda yüzde 3.3 olarak gerçekleşecek artış, yüzde 1.1'e geriledi.
- Meyve ve sebze harcamasında 377.000.- liralık gerilemeye rağmen, fiyat artışları aile bütçesine 193.000.- lira ek yük getirdi.
- Son tespittinden buyana zaten yetersiz olan asgari ücretin satınalma gücü iyice düştü.

Geniş halk kesimlerinin yaşam düzeyini olumsuz etkileyen fiyat artışları, uygun mevsim koşulları nedeniyle sebze ve meyve fiyatlarında görülen gerilemenin etkisiyle Temmuz'96 ayında frenlendi. Birçok temel gıda maddesinde fiyat artışları devam etmesine karşın sebze ve meyvedeki gerileme geçici olmakla birlikte aile bütçesine nisbi bir rahatlık sağladı.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak sürekli olarak yapılan piyasa belirlemeleri; dört kişilik ailenin sağlıklı beslenmesini sağlayacak gıda maddelerini satın almak için yapılması gereken harcama tutarında (diğer aylara göre düşüğe olsa) artışın sürdüğünü ortaya koydu.

Bilimsel veriler esas alınarak farklı yaş gruplarındaki dört kişilik ailenin yapması gereken asgari harcama tutarı aşağıda yer almaktadır.

Görülebileceği üzere, temel gıda maddelerindeki fiyat değişimleri ne bağlı olarak sağlıklı ve dengeli beslenebilmek için yapılması zorunlu aylık gıda harcaması tutarındaki artış Temmuz'96 ayında da devam etmiştir. Bir önceki ay 17.098.000.- lira olan dört kişilik ailenin gıda harcaması tutarı uygun mevsim koşullarının da etkisiyle % 1.1 oranında artmış ve böylece aile bütçesine 193.000.- li-

ralık ek bir yük gelmiştir.

Aylık gıda harcama kalıbı içindeki farklı ağırlıkları nedeniyle yansımaları da farklı olan bazı temel gıda maddelerinde bir ayda gerçekleşen fiyat değişiklikleri şu şekildedir. Sebze % 19.4, Meyve % 5, Yumurta % 7.7 düzeyinde gerileme gösterirken, Et % 6.2, Zeytin-yağ % 20.7 oranında artmıştır. Sebze ve meyve fiyatlarında sırasıyla gerçekleşen % 19.4 ve % 5'lik gerileme aile bütçesinde 377.000.- liralık bir rahatlatma sağlarken, fiyatlarının bir önceki aya göre hiç değişmemesi durumunda gıda harcaması tutarı % 3.3'lük artış göstereceksen bu oran % 1.1'e gerilemiştir. Böylece gıda harcama tutarındaki artış son oniki ay itibarıyla % 70.5 olmuştur.

Diğer taraftan halen ülkemizde uygulanan asgari ücret brüt

8.460.000.- TL/Ay'dır. Bu tutardan gelir vergisi, sigorta primi, damga vergisi, zorunlu tasarruf gibi kesintiler yapıldıktan sonra ele geçen net 5.739.192.- TL/Ay'a düşmektedir. Ele geçen asgari ücret dört kişilik ailenin gıda harcamasını karşılaması bir yana, sadece dokuz günlük gıda harcamasına yetmekte, onuncu gün bitmektedir. Diğer bir ifadeyle, asgari ücret aylık gıda harcamasının sadece üçte birini karşılamakta, sağlıklı ve dengeli beslenmeyi sağlayacak gıda harcaması için 3 asgari ücret yetmemektedir.

Yapılacak asgari ücret belirlenmesinin zaman geçirilmeden bir an önce gerçekleştirilmesi, ülke koşullarına uygun ve işçinin ailesiyle birlikte ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olması bugünkü şartlarda büyük önem kazanmaktadır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL.)

	Temmuz'95	Haziran'96	Temmuz'96
Yetişkin işçi	3.525.000.-	5.855.000.-	5.958.000.-
Yetişkin kadın	2.165.000.-	3.609.000.-	3.640.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	2.736.000.-	4.675.000.-	4.723.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	1.714.000.-	2.959.000.-	2.970.000.-
	10.140.000.-	17.098.000.-	17.291.000.-

İstihdam ve Eğitim Projesi'nin Bir Alt Bölümü Olan "MESLEK STANDARTLARI VE BELGELENDİRME SİSTEMİ" Bölümünün Çalışmaları Devam Ediyor

Ülkemiz 1980'li yılların başından itibaren ihracata dayalı sanayileşmenin amaçlandığı kalkınma stratejisini benimsemiştir. Böylelikle, Türk ekonomisinin uluslararası rekabet gücünün artırılması ve başta Gümrük Birliği olmak üzere Avrupa Birliği ile bütünleşme süreci hedeflenmiştir. 1990'lı yıllarda yaşanan hızlı küreselleşme süreci, giderek artan teknolojik yenilikler ve uluslararası pazarlardan pay alma yarışları, ülkelerin insan kaynaklarını geliştirmeye yönelmesine neden olmuştur.

Türkiye'de istihdamla ilgili olarak belirlenen ilke ve politikalarda, istihdamın gelişmesini sağlayacak ortamın yaratılması ve sürdürülmesi esas alınmıştır. Çalışanların iş değiştirme ve iş bulma yeteneğiyle doğrudan ilgili olarak işgücü hareketliliğinin artırılması, işgücü piyasasının şeffaflaştırılması ve verimliliğinin artırılması bu ilke ve politikalarda öngörülmüştür.

Bu politikalar doğrultusunda Türkiye'de insan gücü kaynakları ve istihdamın planlanması ve geliştirilmesi ile ilgili olarak Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı tarafından 1990 yılı başlarında yapılan bir dizi araştırmanın sonuçları, konu ile ilgili kuruluşların katılımıyla düzenlenen bir seminerde tartışılmış ve bu araştırmalar "Beşeri Kaynakları ve İstihdamı Geliştirme Sistemleri Politika Dökümanı-Strateji Analizi ve Aksiyon Planı" isimli rapor haline getirilmiştir. Kısa adı BE-KA (Beşeri Kaynaklar) olan raporda; ücretler, çalışma mevzuatı, iş güvenliği, işgücü mobilitesi, işgücü piyasası enformasyon sistemi, özel eğitim kurumları, hizmet-içi eğitim, meslek ve istihdam danışmanlığı, meslek standartları ve belgelendirme sistemi ve istihdamın teşviki konularında mevcut durum incelenmiş, strateji geliştirme alanları ve muhtemel eylem konuları belirlenmiştir.

İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından, BE-KA çalışması sonuçlarının Kurumu ilgilendiren bölümlerini gerçekleştirmek amacıyla bir proje hazırlanmış ve 1991 yılı başında "İstihdam ve Eğitim Projesi" adı altında Dünya Bankası'na sunulmuştur. Yapılan çalışmalar ve görüşmeler sonucu bugünkü halini alan proje 1 Şubat 1993 tarihinde Dünya Bankası'na kabul edilerek kredilendirilmiş ve İkraz Anlaşması imzalanmıştır. Proje 4 Mayıs 1993 Tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Proje genel olarak; istihdam hizmetlerinin çeşitlendirilmesini, işsiz ve vasıfsız işgücünün üretken işlerde istihdam

edilmelerini, işgücü piyasasına yönelik olarak yapılacak istatistiki çalışmaların geliştirilmesini ve bu yolla işgücü piyasası kararlarının etkinliğinin artırılmasını, kadınların üretken işlerde istihdamının geliştirilmesini hedeflemektedir. Proje sekiz bölümden oluşmaktadır. Bunlar:

- İşe Yerleştirme Eğitimi,
- İstihdam Hizmetlerinin Çeşitlendirilmesi,
- İstihdam ve İş Danışmanlığı Hizmetleri,
- İstihdam Hizmetlerinin Otomasyonu,
- Proje Koordinasyon Birimi,
- İşgücü Piyasası Enformasyon Sisteminin Geliştirilmesi,
- Meslek Standartları ve Belgelendirme Sistemi,
- Kadın İstihdamının Artırılması'dır.

İSTİHDAMIN GELİŞTİRİLMESİ AMACIYLA "MESLEK STANDARTLARI VE BU STANDARTLARA UYGUN SINAV VE BELGELENDİRME SİSTEMİ" NİN KURULMASI GEREĞİ YEDİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA VURGULANMIŞTIR.

İşgücü potansiyelinin niteliğinin artırılması ve istihdamın geliştirilebilmesi için meslek standartları ve bu standartlara uygun sınav ve sertifikasyon sisteminin kurulması gereği diğer Planlarda olduğu gibi Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda vurgulanmıştır.

İstihdam ve Eğitim Projesi'nin en önemli bölümlerinden biri olan "Meslek Standartları ve Belgelendirme" bölümü 250 meslekte standardı hazırlamak, sınav ve belgelendirme sistemini geliştirmek, uygulamak, mesleki yeterlilik belgelerinin işgücü piyasasında geçerliliğini sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Bu bölümde yapılan çalışmalar sonucu, iş yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilecek mesleki beceri belgelerine sahip kişilerin oranı artırılabilecek, istihdam ve eğitim programlarının uygunluğu sağlanacaktır. Meslek standartları ve belgelendirme faaliyetleri, Meslek Standartları Komisyonu (MSK) ve bu Komisyona teknik destek vermek üzere kurulan Araştırma ve Teknik Hizmetler Birimi (ATHB) tarafından yürütülmektedir. Ev sahibi kuruluş olarak Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı (MEKSA) seçilmiştir. Projenin bu bölümüne Almanya'da

faaliyet gösteren Federal Mesleki Eğitim Kurumu (BİBB) teknik yardım hizmeti vermektedir.

MESLEK STANDARDLARI VE BELGELENDİRME SİSTEMİNİ KURMAK VE ÇALIŞTIRMAK KONUSUNDA DEVLET, İŞÇİ VE İŞVEREN KESİMİNİ TEMSİL EDEN KURULUŞLAR, 17 EYLÜL 1992 TARİHİNDE "MESLEK STANDARDLARI MİLLİ PROTOKOLÜ"NÜ İMZALAYARAK GENEL BİR UZLAŞMAYA VARMIŞLARDIR.

Ülkemiz için vazgeçilmez derecede önemli olan Meslek Standardları ve Belgelendirme Sistemini kurmak ve çalıştırmak konusunda devlet, işçi ve işveren kesimini temsil eden kuruluşlar, 17 Eylül 1992 tarihinde "Meslek Standardları Milli Protokolü"nü imzalayarak genel bir uzlaşmaya varmışlardır. Protokol uyarınca, ilgili bütün tarafları içine alan ve yapılacak çalışmalardan birinci derecede sorumlu olacak bir karar organı olarak, Meslek Standardları Komisyonu (MSK) oluşturulmuştur. Bu komisyonda:

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB)
- İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK)
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (TESK)
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)
- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)
- Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ)
- Türk Standardları Enstitüsü (TSE-gözlemci üye)
- Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA-gözlemci üye)

temsilcileri bulunmaktadır. Milli Protokol'ün nihai amacı üçlü yapıyı muhafaza eden, idari ve mali bakımdan özerk, ulusal bir "Meslek Standardları Kurumu"nun oluşturulması ve işletilmesidir.

Federal Mesleki Eğitim Kurumu (BİBB)'nin sağladığı uluslararası danışmanlık desteği ile teknik çalışmaların yürütülmesinden sorumlu olan Araştırma ve Teknik Hizmetler Birimi (ATHB) geçen bir yıllık dönemde, konuyla ilgili mevcut durumun tespiti ve ilgili kuruluşların görüş ve önerilerini almak için "Meslek Standardları ve Belgelendirme Konferansı"nı düzenlemiş, çeşitli ülke sistemlerini yerinde incelemiş, Türkiye için uygun sistemi kurmada kullanılacak metodları geliştirmiştir. MSK'nın seçtiği sekiz meslek dalında örnek standard geliştir-

mek için, pilot çalışmalar tamamlanmış ve edinilen deneyimler ışığında yöntem yeniden gözden geçirilerek, seri üretime uygun hale getirilmiştir.

MSK TARAFINDAN KASIM 1995 YILINDA YAPILAN MESLEK STANDARDLARI VE BELGELENDİRME KONFERANSI'NDA SAPTANAN ÖNCELİKLİ SEKTÖR VE İŞ KOLLARINDA YAKLAŞIK 40 MESLEK BELİRLENEREK MESLEK STANDARDI HAZIRLAMA ÇALIŞMALARI BAŞLATILMIŞTIR.

MSK tarafından, Kasım 1995 yılında yapılan Meslek Standardları ve Belgelendirme Konferansı'nda saptanan öncelikli sektör ve iş kollarında yaklaşık 40 meslek belirlenerek Meslek standardı hazırlama çalışmaları başlatılmıştır. Bu mesleklerden bazıları, Endüstriyel Bakım-Onarım Elektrikçiliği, Mobilya İmalatçılığı, Ayakkabı İmalatçılığı, Betonarme Kalıpcılığı, Duvarcılık, Ziraat Aletleri Bakım-Onarımıcılığı, CNC Tezgahları Operatörlüğü, Bobinaj, Oto Bakım-Onarımıcılığı, Oto Elektrikçiliği, Kuaförlük (Erkek-Kadın), Garsonluk, Perakende Satış Elemanlığı, Tekstil Makineleri Operatörlüğü, Dokumacılık, İplikçilik, Sıhhi Tesisatçılık, Tornacılık, Tesviyecilik vb.dir. Söz konusu kırk meslektan sekizinde çeşitli seviyelerin standardı hazırlanmış olup, görüş alınmak üzere, MSK tarafından belirlenen ilgili meslek kuruluşlarına gönderilmiştir.

Önümüzdeki günlerde bir yandan belirlenen bu mesleklerde standard hazırlama çalışmalarına, öte yandan da 250 öncelikli mesleğin sınıflandırılması ile sınav ve belgelendirme yönteminin pilot uygulamasının yapılması ve sınav soru bankasının kurulması çalışmalarına devam edilecektir.

MSK'nın amacı; ülkemizde eksikliği yaşanan meslek standardlarını hazırlamak, sınav ve belgelendirme konusunda yaşanan belirsizliği ortadan kaldırmaktır. Yukarıda özetle anlatılan teknik çalışmalar, MSK/ATHB tarafından gerçekleştirilirken, bir çok ülke sistemi (örneğin, Almanya'da BIBB, İngiltere'de NCVQ, Amerika'da CETE, ACT, VTECS gibi çeşitli kurumlar ve yöntemler) incelenmiştir. MSK'nın amacı 250 meslekte standard hazırlama, sınav-belgelendirme sistemi ve sınav soru bankası kurmanın faaliyetlerinin yanı sıra, çalışma yaşamının istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilen, uygulanabilir ve ülkemizce benimsenin bir sistemi proje kaynakları dahilinde oluşturmaktır. MSK beş yıllık proje süresiyle sınırlı olmayacak, bu süre içinde bir yandan sistem kurma çalışmalarına devam ederken, öte yandan kurulacak sistemin sürekliliğini sağlamak için kurumlaşmanın hukuki alt yapısını hazırlayacaktır.

TÜRK-İŞ 44 YAŞINDA

TÜRK-İŞ EKMEK, BARIŞ VE ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNDE 44. YILINI KUTLUYOR

Bugün 31 Temmuz 1996. Konfederasyonumuzun kuruluşunun 44. yıldönümü.

TÜRK-İŞ, kuruluşundan buyana geçen 44 yıllık yaşamı boyunca, demokrasiyi, ülkemizin bölünmez bütünlüğünü, işçi hak ve özgürlüklerini, insan haklarına saygılı, laik ve sosyal hukuk devletini savunmayı kendisine en büyük amaç edinmiştir. Bu niteliği ile TÜRK-İŞ halkımızın öncüsü ve umudu olmuştur.

Ülkemiz, yıllardır istenilen ve beklenen istikrara bir türlü kavuşamamıştır. Halkımız, her geçen gün daha da ağırlaşan sorunlarla boğuşmakta, bu sorunların çözümünü için somut adımların biran önce atılmasını beklemektedir. Ancak, çoğulcu ve özgürlükçü parlamenter düzene ve Meclisimize olan sonsuz güvenimiz de devam etmektedir.

TÜRK-İŞ, işçi sınıfı ile birlikte, ekonomik alanda yaşanan sıkıntıların en büyük yükünü çeken memurların, emeklilerin, dul ve yetimlerin, esnaf ve sanatkarların, köylülerin ve işsizlerin de umudu olarak, demokrasinin ve demokratik laik sosyal hukuk devletinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleşmesinin mücadelesini büyük bir onurla ve özveriyle vermektedir.

TÜRK-İŞ, ülkemiz üzerinde oynanan oyunlara karşı da mücadelesini sürdürmeye kararlıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısını parçalamaya, demokratikleşme sürecini aksatmaya, ülkemizde huzurun ve sosyal barışın sağlanmasını önlemeye yönelik girişimler TÜRK-İŞ ve işçi sınıfı varoldukça asla başarıya ulaşamayacaktır.

TÜRK-İŞ, ülkemizin sorunları ne kadar ağır olursa olsun, bu sorunları diyalog yoluyla meşru ve demokratik alanda sürdürdüğü mücadele ile çözmeye çalışmaktadır. Bu çizgisinden asla taviz vermeyecektir. Ancak bu zorlukların aşılması, halkımızın demokratik düzene olan güveninin ve işçi sınıfının temel sendikacı hak ve özgürlüklerinin sağlanması yolunda atılacak adımlarla başlayacaktır.

Ülkemiz büyük bir potansiyele sahiptir. TÜRK-İŞ, bu sorunların aşılmasında, 44 yıllık deneyimine, kendi özgücüne ve halkımıza güvenmektedir, geleceğe umutla bakmaktadır.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

1	TÜRK-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 ANKARA Tel : 433 31 25-26-27-28-29 Fax : 433 68 09 - 433 85 80	18	DOK GEMİ-İŞ Genel Bşk.: NAZIM TUR Küçükpiyalı Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel : 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa / İSTANBUL Fax : 237 39 89	14
1	TARIM-İŞ Genel Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Bankacı Sokak No. 10 Tel : 419 04 56 (6 Hat) Kocatepe / ANKARA Fax : 419 38 47	01	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40-51 Fax : 341 27 05	15
2	ORMAN-İŞ Genel Bşk.: SELAHATTİN GÜNGÖR Ataç Sok. Selam Ap. No. 1/5-10 Tel : 431 28 96 Yenışehir / ANKARA Fax : 434 12 67	01	TES-İŞ Genel Bşk.: FARUK BARUT Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax : 212 65 52	16
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7 / 4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax : 229 89 31	02	TEZKOOP-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BONCUKLU Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel : 318 39 79-86 Fax : 318 39 88	17
4	GENEL MADEN-İŞ Genel Bşk.: ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : (372) 251 32 04 ZONGULDAK Fax : 253 66 35	02	TÜRK KOOP-İŞ Genel Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax : 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA	17
5	PETROL-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM YILDIRIM Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Tel : (212) 391 66 67 Üsküdar / İSTANBUL Fax : 391 66 78	03	TÜMTİS Genel Bşk.: SABRİ TOPÇU İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : (212) 530 07 43 Fax : 588 26 20	18
6	TEKGIDA-İŞ Genel Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel : (212) 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax : 278 95 34	04	DEMİRYOL-İŞ Genel Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 80 30-31 ANKARA Fax : 231 80 32	19
7	ŞEKER-İŞ Genel Bşk.: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel : 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax : 435 92 58	05	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Bşk.: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel : 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax : 244 52 21	20
8	TEKSİF Genel Bşk.: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Tel : 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax : 435 78 26	06	HAVA-İŞ Genel Bşk.: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel : (212) 660 14 95 - 99 Bakırköy / İSTANBUL	21
9	DERİ-İŞ Genel Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax : 528 62 07 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	07	LİMAN-İŞ Genel Bşk.: HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18 Fax : 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA	22
10	AĞAÇ-İŞ Genel Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Fax : 231 52 19 Sıhhiye / ANKARA	08	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Bşk.: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No: 38 Tel : 431 90 44-45 Yenışehir / ANKARA	23
11	SELÜLOZ-İŞ Genel Bşk.: MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : (262) 321 18 99 İZMİT Fax : 321 34 51	09	SAĞLIK-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Tel : 231 80 45 Fax : 230 23 96 Anıttepe / ANKARA	24
12	BASIN-İŞ Genel Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Tel : 230 29 08 - 229 85 65 Fax : 229 43 15 Sıhhiye / ANKARA	10	TOLEYİS Genel Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel : 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax : 530 72 99	25
13	BASİSEN Genel Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel : (212) 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax : 252 38 35	11	TÜRK HARB-İŞ Genel Bşk.: İZZET ÇETİN İnkilâp Sokak 20 Tel : 417 50 97-98-99 Kızılay / ANKARA	26
14	BASS Genel Bşk.: TURGUT YILMAZ Menekşe 2 20/19 Tel : 418 89 09 - 418 49 57 Fax : 418 36 93 Kızılay / ANKARA	11	TGS Genel Bşk.: ZİYA SONAY Basın Sarayı Kat: 2 Fax : 511 48 17 Tel : (212) 514 06 94-96 Çağaloğlu / İSTANBUL	27
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Bşk.: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Tel : 419 58 30 - 34 Fax : 425 13 35 Küçükesat / ANKARA	12	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Bşk.: EFENDİ GÜVERCİN Yeni Selim Paşa Sokak No: 62 Tel : 513 82 54-55-56 Fax : 513 93 68 Aksaray / İSTANBUL	28
16	KRİSTAL-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : (212) 251 95 77 (3 Hat) Taksim / İST. Fax : 251 95 79	12	TÜRK-SEN Genel Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel : (0.392) 227 24 44 Fax : (0.392) 228 78 31 Lefkoşe / KKTC	34
17	TÜRK-METAL Genel Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel : 231 79 40 (4 Hat) Mallepe / ANKARA Fax : 229 77 14	13	HÜR-İŞ Genel Bşk.: ÖZAY ANDIÇ 21 Okullar Yolu Kızılay Mah. Tel : (0.392) 228 24 56 Lefkoşe / KKTC	35